

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеню магістр

студентки Орлової Влади Кирилівни

академічної групи 035М-24з-1

спеціальності 035 Філологія

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

на тему Мовна особистість оповідача у книзі Марка Менсона The Subtle Art of Not Giving a F*ck: лінгвістичний та перекладацький аспект.

Linguistic Personality of the Narrator in Mark Manson’s “The Subtle Art of Not Giving a F*ck”: Linguistic and Translational Aspect

Керівник	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	Москаленко Н.О.	80	добре	

Рецензент	Нестерова О.Ю.	75	добре	
-----------	----------------	----	-------	--

Нормоконтролер	Висоцька Т.М.	80	добре	
----------------	---------------	----	-------	--

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри перекладу
_____ Висоцька Т.М.
«_____» _____ 2025 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню магістр**

студент _____ Орлова Влада Кирилівна академічної групи 035М-24з-1-ЕТФ
(прізвище та ініціали) (шифр)

Напрямок 035 Філологія

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно), перша –англійська».

на тему Мовна особистість оповідача у книзі Марка Менсона The Subtle Art of Not Giving a F*ck: лінгвістичний та перекладацький аспект.

Linguistic Personality of the Narrator in Mark Manson’s “The Subtle Art of Not Giving a F*ck”: Linguistic and Translational Aspect

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» № 1508-с від 22.11.2024.

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	МОВНА ОСОБИСТІТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	13.10.25
Розділ 2	ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ АЛЮЗІЙ У ЗАГОЛОВКАХ ІНТЕРНЕТ-ВИДАНЬ	30.11.25
Розділ 3	ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ СПОСОБИ ТА ПРИЙОМИ ВІДТВОРЕННЯ АЛЮЗІЙ	30.11.25

Завдання видано _____

(підпис керівника)

Москаленко Н.О.

(прізвище, ініціали)

Дата видачі 01.09.25

Дата подання до екзаменаційної комісії _____

17.12.25

Прийнято до виконання _____

(підпис студента)

Орлова В. К

(прізвище, ініціали)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: с.70, 60джерел.

Об'єкт дослідження: мовна особистість сучасного англомовного автора в художньо-публіцистичному дискурсі.

Предмет дослідження: лексичні, синтаксичні, стилістичні та прагматичні характеристики мовної особистості Марка Менсона у книзі *The Subtle Art of Not Giving a Fck** та способи їхнього відтворення в українському перекладі.

Мета кваліфікаційної роботи: визначити індивідуально-авторські особливості мовлення Марка Менсона, дослідити методи лінгвістичного та перекладацького аналізу мовної особистості, а також виявити ефективні стратегії її відтворення в межах міжкультурної комунікації.

Методи дослідження: лексико-семантичний аналіз, стилістичний аналіз, синтаксичний аналіз, прагматичний та дискурсивний аналіз, когнітивний підхід, контрастивний аналіз, метод перекладацьких трансформацій, метод одомашнення та форенізації.

У теоретичній частині досліджується поняття мовної особистості, її місце в сучасному філологічному дискурсі, роль у формуванні авторського стилю та взаємодії з читачем. Висвітлюються когнітивні, психологічні, комунікативні та культурологічні підходи до аналізу мовної особистості, а також методологія її вивчення у різножанрових текстах.

У практичній частині аналізуються лінгвопрагматичні параметри мовної особистості Марка Менсона, способи вираження емоційності, прямоти, іронії та інтерактивності, а також особливості їхнього відтворення в українському перекладі. Розглядається вплив стилістичних і перекладацьких трансформацій на сприйняття тексту цільовою аудиторією.

Теоретична новизна роботи полягає у комплексному поєднанні лінгвістичного та перекладацького аналізу мовної особистості сучасного автора, що дозволяє визначити взаємозв'язок між стилістичними, прагматичними та когнітивними чинниками та дослідити шляхи їхнього відтворення у перекладі.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання отриманих результатів у перекладацькій практиці, зокрема під час перекладу емоційно та прагматично насичених текстів, а також у підготовці фахівців з художнього та публіцистичного перекладу. Рекомендації можуть бути застосовані для адаптації авторського стилю до мовно-культурних норм української аудиторії.

Ключові слова: МОВНА ОСОБИСТІТЬ, АВТОРСЬКИЙ СТИЛЬ, ПРАГМАТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД, ЕМОЦІЙНІСТЬ, ІРОНІЯ, СТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ, КОГНІТИВНА ЛІНГВІСТИКА, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ, ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ, ОДОМАШНЕННЯ, ФОРЕНІЗАЦІЯ.

SUMMARY

Diploma paper: p.70, 60 sources.

Object of the research: the linguistic personality of the modern English-speaking author in the artistic and journalistic discourse.

Subject of the research: lexical, syntactic, stylistic and pragmatic features of Mark Manson's linguistic personality in *The Subtle Art of Not Giving a F*ck* and the ways of their reproduction in the Ukrainian translation.

Aim of the qualification paper: to identify the individual authorial features of Mark Manson's language, to explore the methods of linguistic and translation analysis of the linguistic personality, and to determine effective strategies for its reproduction within intercultural communication.

Research methods: lexico-semantic analysis, stylistic analysis, syntactic analysis, pragmatic and discursive analysis, cognitive approach, contrastive analysis, method of translation transformations, domestication and foreignization strategies.

In the **theoretical part**, the concept of linguistic personality is examined, as well as its role in modern philological discourse, its influence on the formation of the author's style and interaction with the reader. Cognitive, psychological, communicative and cultural approaches to the analysis of linguistic personality are highlighted, alongside the methodology of its study in different types of texts.

In the **practical part**, the linguo-pragmatic parameters of Mark Manson's linguistic personality are analysed, including the means of expressing emotionality, directness, irony and interactivity, as well as the peculiarities of their reproduction in the Ukrainian translation. The influence of stylistic and translation transformations on the perception of the text by the target audience is considered.

Theoretical novelty of the research lies in the comprehensive combination of linguistic and translation analysis of the linguistic personality of a modern author, which allows to determine the interrelation between stylistic, pragmatic and cognitive factors and to explore ways of their reproduction in translation.

Practical significance of the study lies in the possibility of applying the obtained results in translation practice, particularly when translating emotionally and pragmatically rich texts,

as well as in the training of specialists in literary and journalistic translation. The recommendations can be used to adapt the author's style to the linguistic and cultural norms of the Ukrainian audience.

Keywords: LINGUISTIC PERSONALITY, AUTHORIAL STYLE, PRAGMATIC TRANSLATION, EMOTIONALITY, IRONY, STYLISTIC DEVICES, COGNITIVE LINGUISTICS, INTERCULTURAL COMMUNICATION, TRANSLATION TRANSFORMATIONS, DOMESTICATION, FOREIGNIZATION.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1 МОВНА ОСОБИСТІТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	10
1.1 Перспективи дослідження мовної особистості у сучасному філологічному дискурсі	10
1.2 Методи лінгвістичного аналізу мовної особистості у різножанрових текстах	15
1.3 Методи перекладацького аналізу мовної особистості в різножанрових текстах	18
Висновки до Розділу 1	26
РОЗДІЛ 2 ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ОПОВІДАЧА ТА ЇХНЄ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ...	29
2.2 Формування іміджу «справжнього» та чесного автора	34
2.3 Дослідження адекватності передачі сарказму та іронії в українському перекладі	41
Висновки до розділу 2	47
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЇ ТА ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ СТИЛІСТИЧНИХ ДОМІНАНТ У МОВЛЕННІ ОПОВІДАЧА	50
3.1 Мовлення оповідача на синтаксичному рівні та його відтворення українською	50
3.2 Мовлення оповідача на лексичному рівні та його відтворення українською	57
3.3 Мовна особистість оповідача на комунікативно-прагматичному рівні та специфіка її відтворення українською	61
Висновки до Розділу 3	63
ВИСНОВКИ	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	68

ВСТУП

У роботі розглядаються ключові аспекти вивчення мовної особистості: перспективи її дослідження у сучасному філологічному дискурсі, методи лінгвістичного аналізу різножанрових текстів, а також методи перекладацького аналізу, спрямовані на відтворення унікальних рис автора в іншомовному контексті. Особлива увага приділяється прагматичній еквівалентності, стилістико-порівняльному аналізу, дискурсивним та когнітивним підходам, що дозволяють забезпечити максимально точне відтворення авторського стилю, емоційності та інтенцій у перекладі.

У сучасному філологічному дискурсі мовна особистість розглядається як центральний компонент, через який проявляється унікальність автора, його світогляд, емоційна глибина та ціннісні орієнтири. Мова є не лише засобом комунікації, а й інструментом самовираження, тому аналіз мовної особистості дозволяє глибше зрозуміти мислення, емоції та спосіб сприйняття світу автором.

Актуальність дослідження мовної особистості у сучасному філологічному дискурсі зумовлена тим, що мова є не лише засобом комунікації, а й важливим інструментом самовираження, через який автор передає свій світогляд, емоційний стан, ціннісні орієнтири та індивідуальне бачення дійсності. Аналіз мовної особистості дозволяє глибше зрозуміти когнітивні, психологічні та культурні механізми, що формують мовлення, а також визначити способи, за допомогою яких автор впливає на читача та створює власний стилістичний та комунікативний образ.

Мета роботи: визначити індивідуально-авторські особливості мовлення Марка Менсона, дослідити методи лінгвістичного та перекладацького аналізу мовної особистості, а також виявити ефективні стратегії її відтворення в межах міжкультурної комунікації.

Завдання:

- 1) проаналізувати способи вираження емоційності, стилю та індивідуальної манери автора в оригінальних текстах;
- 2) визначити ключові лексичні, синтаксичні та прагматичні засоби, що формують мовну особистість;

3) дослідити дискурсивні особливості авторського тексту та їх відтворення у перекладі;

4) розглянути застосування стратегій доместикації та форенізації для збереження індивідуальності автора в іншомовному середовищі;

5) систематизувати методи перекладацького аналізу мовної особистості у різножанрових текстах на прикладі сучасної англomовної літератури.

Об'єкт дослідження: мовна особистість сучасного англomовного автора в публіцистичному дискурсі.

Предмет дослідження: лексичні, синтаксичні, стилістичні та прагматичні характеристики мовної особистості Марка Менсона у книзі *The Subtle Art of Not Giving a Fck** та способи їхнього відтворення в українському перекладі.

Наукова новизна

Дослідження інтегрує когнітивні, психологічні, культурологічні та комунікативні підходи до вивчення мовної особистості. Це дозволяє розглядати мову не лише як систему знаків, а як процес самовираження, у якому особистість виявляє світогляд, досвід і цінності. Новизна полягає у комплексному підході до аналізу мовної особистості у різножанрових текстах, що поєднує семантичний, стилістичний, синтаксичний, прагматичний і дискурсивний рівні.

Ступінь розробленості проблеми

Проблема мовної особистості розроблялась у працях сучасних українських та зарубіжних лінгвістів. Було виокремлено когнітивні, комунікативні та соціокультурні аспекти мовної особистості, а також методи її аналізу: лексико-семантичний, стилістичний, синтаксичний, прагматичний, дискурсивний і когнітивний. Застосування цих методів дозволяє розкрити авторську інтенцію, емоційність, ритм і комунікативні стратегії тексту.

РОЗДІЛ 1 МОВНА ОСОБИСТІТЬ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Перспективи дослідження мовної особистості у сучасному філологічному дискурсі

У сучасному філологічному дискурсі поняття мовної особистості посідає центральне місце, оскільки саме через мову виявляється унікальність автора, його світогляд, емоційна глибина, ціннісні орієнтири та індивідуальне бачення дійсності [11]. Мова є не лише засобом комунікації, а й інструментом самовираження, тому аналіз мовної особистості дозволяє глибше зрозуміти, як саме людина мислить, відчуває, реагує на світ і відтворює ці процеси у мовленні.

Метою дослідження мовної особистості є визначення індивідуально-авторських особливостей мовлення, що допомагають розкрити спосіб мислення, систему цінностей, комунікативні стратегії та емоційно-оцінне ставлення автора до навколишньої дійсності [17]. У межах сучасного філологічного дискурсу аналіз мовної особистості дозволяє не лише описати мовні засоби, а й інтерпретувати їх як прояви інтелектуальної, емоційної та духовної самобутності автора.

Особливої актуальності дослідження мовної особистості набуває у контексті сучасної англomовної літератури, де автори часто поєднують елементи художнього, публіцистичного та розмовного стилів. Прикладом є творчість Марка Менсона, автора книги *The Subtle Art of Not Giving a Fck**, який формує образ «антикоуча» — іронічного, прямолінійного, емоційно відкритого співрозмовника [50]. Його мовна особистість демонструє протест проти культури гіперпозитивності, розкриваючи прагнення до щирості, саморефлексії та психологічної чесності.

Для перекладознавства дослідження мовної особистості має як теоретичне, так і практичне значення. Перекладач, який глибоко розуміє мовну особистість автора, здатен не лише точно передати зміст, а й відтворити тональність, емоційність, стиль і комунікативні інтенції тексту [16]. Без цього переклад втрачає автентичність і впливовість. Вивчення мовної особистості допомагає перекладачеві враховувати соціокультурний контекст, у якому функціонує мова оригіналу, і добирати адекватні

засоби для передачі сленгу, нецензурної лексики, сарказму та іронії, не спотворюючи при цьому змісту чи образу автора [9]. Таким чином, знання про мовну особистість стає основою для створення еквівалентного перекладу, що зберігає цілісність художнього й емоційного впливу [16].

З точки зору перспектив розвитку філологічної науки, дослідження мовної особистості сприяє гуманізації лінгвістики, адже переносить фокус із формального аналізу мовних структур на вивчення людини в мові. Цей напрям інтегрує когнітивні, психологічні, культурологічні та комунікативні підходи, утворюючи цілісну модель мовної поведінки. Завдяки цьому мову розглядають не лише як систему знаків, а як живий процес самовираження, у якому особистість виявляє свій світогляд, досвід і цінності [23].

Вагомий внесок у розробку та поглиблення концепції мовної особистості на українському ґрунті зробила відома дослідниця Олена Олександрівна Селіванова. У своїх ключових працях, зокрема *«Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми»* (2008), вона утвердила бачення мовної особистості як когнітивно-комунікативного утворення. На відміну від застарілих поглядів, що фокусувалися лише на знанні мовної системи (граматики та лексики), Селіванова підкреслює її багатокомпонентну інтегративну природу. На її думку, мовна особистість — це динамічна сукупність, у якій нерозривно поєднуються когнітивні знання, емоції, соціальні установки та культурні цінності. Селіванова обґрунтовує, що мовна особистість формується і розвивається у постійній взаємодії мови та мислення [26]. Цей процес призводить до формування індивідуальної мовної картини світу — унікального для кожної людини способу, яким вона пізнає та оцінює дійсність. Ця індивідуальна картина світу, у свою чергу, відображається у виборі мовних засобів, стилі та комунікативних стратегіях індивіда. Таким чином, мовна особистість стає активним суб'єктом комунікації, а її дослідження — необхідним для розуміння стилістики, прагматики та ефективності міжкультурного спілкування.

Сучасні лінгвісти та стилісти трактують поняття мовної особистості як складне багатовимірне явище, яке охоплює не лише володіння мовою, а й інтеграцію мовної, когнітивної, соціокультурної та комунікативної компетентностей. Мовний

компонент передбачає знання граматичних правил, лексики, фонетики та стилістичних норм, що дозволяє особистості створювати правильні та структуровані висловлювання [25]. Когнітивний рівень визначає здатність мислити мовою, організовувати думки, планувати мовленнєві дії та вирішувати комунікативні завдання, завдяки чому мовна особистість може адекватно реагувати на контекст, передбачати реакцію співрозмовника і обирати оптимальні мовні засоби для передачі значень та намірів.

Соціокультурний компонент включає розуміння культурних норм, цінностей та традицій суспільства, що забезпечує доречність, етичність та соціально прийнятну форму мовлення, а також можливість демонструвати належність до певної культурної або професійної спільноти. Комунікативний компонент реалізує здатність до ефективної взаємодії з адресатом, включаючи уміння обирати стилістично доречні слова, інтонаційні засоби, темп та ритм мовлення для досягнення поставленої мети — передачі інформації, переконання, впливу на співрозмовника чи створення емоційного ефекту.

Важливим аспектом є динамічний характер мовної особистості, яка постійно змінюється й адаптується до нових умов, включає мовну свідомість та індивідуальні мовленнєві стратегії, що дозволяють виділятися в мовному та соціальному середовищі. Таким чином, сучасна концепція мовної особистості підкреслює її комплексність і багатовимірність: вона виступає не просто як набір знань або мовленнєвих навичок, а як цілісна система, що поєднує мовну компетентність, когнітивні здібності, соціокультурну обізнаність та комунікативну майстерність, завдяки чому мовна особистість виступає активним суб'єктом комунікації та соціальної взаємодії [10].

За версією статті «*Структура мовної особистості: психолінгвістичний та етнолінгвістичний аспекти*» (2025), мовна особистість розглядається як комплексне явище, що формується під впливом багатьох взаємопов'язаних чинників. Автори виділяють три основні компоненти, що визначають її структуру. Психолінгвістичний компонент включає когнітивні процеси обробки мовної інформації, пам'ять, уяву, мовленнєві стратегії та індивідуальні особливості мовної продуктивності, які

визначають здатність особистості ефективно створювати й інтерпретувати повідомлення. Етнолінгвістичний компонент відображає вплив культурного і соціального середовища на мовлення, включає усвідомлення мовних норм, традицій, національних специфік та символічних значень, що закріплені в мові певного народу. Культурний компонент характеризує здатність мовця до інтерпретації та створення сенсів у контексті соціокультурних цінностей, відтворення моральних і етичних орієнтирів та інтеграцію власних переконань і емоцій у комунікативну діяльність.

У цілому мовна особистість постає як динамічна система, у якій поєднуються знання про мову, здатність до її творчого застосування та усвідомлення соціокультурного контексту [10]. Це дозволяє індивіду не лише правильно будувати висловлювання відповідно до мовних норм, а й формувати власний комунікативний стиль, реалізовувати прагматичні наміри, передавати ціннісні орієнтації та адаптуватися до різних ситуацій спілкування. Такий підхід підкреслює, що мовна особистість — не статичний набір знань і навичок, а інтегрована система, яка постійно розвивається та трансформується під впливом досвіду, соціальної взаємодії та культурного середовища.

У педагогічному та освітньому контексті поняття мовної особистості розглядається не лише як володіння мовними знаннями та навичками, а як ключовий фактор розвитку комунікативної компетентності та професійної готовності майбутніх фахівців-філологів. У дослідженні «Мовна особистість студента-філолога як суб'єкта професійної підготовки» підкреслюється, що формування мовної особистості у студентів-філологів є комплексним та багатограним процесом, який охоплює різні аспекти мовної та соціальної діяльності. Це передбачає розвиток високого рівня мовної культури, що включає правильне використання мовних норм, стилістичну гнучкість та здатність до адекватного та доречного висловлення думок у різних комунікативних ситуаціях [21]. Крім того, формування мовної особистості пов'язане з усвідомленням власної ціннісної позиції, етичних принципів спілкування та відповідальності перед суспільством, що дозволяє студенту ефективно взаємодіяти з різними соціальними групами та реалізовувати професійні завдання [10]. Таким чином, мовна особистість майбутнього філолога постає як інтегрована система, у якій

мовна компетентність, комунікативні навички, ціннісні орієнтації та соціальна відповідальність взаємопов'язані, забезпечуючи формування цілісного професійного та особистісного образу студента у процесі навчання та професійної підготовки [24].

Інший приклад сучасного підходу до вивчення мовної особистості представлено у статті «Особливості реалізації мовної особистості освітянина в інформаційному суспільстві» (2023) [12], де проаналізовано, як змінюються параметри мовної особистості в умовах цифрової комунікації — соцмереж, онлайн-платформ та інтерактивного інформаційного середовища. Дослідження демонструє, що мовна особистість є динамічним феноменом, який зазнає суттєвих трансформацій під впливом соціокультурних змін і технологічного прогресу. Зокрема, сучасна комунікаційна практика змінює способи мовленнєвої реалізації, потребує більшої гнучкості у виборі мовних засобів і стилістичних рішень, а також підкреслює значення індивідуального та колективного досвіду мовця.

Загалом, сучасний науковий підхід до мовної особистості передбачає, що вона охоплює не лише знання мови — лексику, граматику, орфоепічні та стилістичні норми — а й мовленнєві навички, комунікативну компетентність, здатність до адекватної взаємодії з різними аудиторіями, а також соціокультурну ідентичність, що відображає цінності, традиції та досвід певної спільноти [25]. Формування мовної особистості є комплексним і багаторівневим процесом, який залежить від активної мовної практики, соціального середовища, індивідуальних цінностей, професійної підготовки та життєвого досвіду мовця [24]. Вона здатна варіюватися та трансформуватися, адаптуючись до різних комунікативних ситуацій, завдань та ролей, реалізуючи себе через вибір мовних засобів, стилю, інтонаційних і прагматичних рішень [33]. Тобто мовна особистість є активним і цілеспрямованим компонентом комунікації, а не пасивним носієм знань, що робить її ключовим поняттям у прикладній лінгвістиці, стилістиці, перекладознавстві та педагогіці [1].

У цьому контексті дослідження мовної особистості в інформаційному суспільстві дозволяє не лише зрозуміти сучасні тенденції мовленнєвої поведінки, а й оцінити, яким чином технологічні та соціокультурні зміни впливають на стиль, ефективність та культурну автентичність комунікації. Такий підхід підкреслює

значення мовної особистості як інструмента соціальної взаємодії та професійної самореалізації, що особливо актуально у сфері освіти, перекладу та медіа-комунікацій [27].

Сформована таким чином концепція мовної особистості дає змогу аналізувати не лише структурно-лінгвістичні характеристики текстів, але й їхню соціокультурну, прагматичну та особистісну функцію — що робить її зручною теоретичною базою для дослідження таких явищ, як переклад, ідентичність, поліфонія стилів, міжкультурна комунікація тощо [33].

Отже, дослідження мовної особистості у сучасному філологічному дискурсі відкриває широкі перспективи для вивчення механізмів індивідуалізації мовлення, формування авторського стилю та розуміння комунікативної взаємодії. У контексті перекладу цей підхід допомагає глибше проникнути в авторську інтенцію, адекватно передати емоційність і прагматику тексту, а також зберегти культурно-психологічну автентичність твору [3]. На прикладі книги Марка Менсона можна побачити, як аналіз мовної особистості сприяє розкриттю глибинного змісту тексту та створенню перекладу, що відображає не лише думки, а й темперамент, іронію та філософію автора.

1.2 Методи лінгвістичного аналізу мовної особистості у різножанрових текстах

Дослідження мовної особистості є одним із провідних напрямів сучасної лінгвістики, адже воно дозволяє простежити складний взаємозв'язок між мовою, мисленням, культурою та особистими характеристиками мовця. Мовна особистість розглядається не лише як носій мовної системи, а як активний творець смислів, який за допомогою мови виражає свій світогляд, цінності, емоційний стан і соціально-психологічні особливості [1]. Саме тому вивчення мовної особистості потребує багаторівневого аналізу, що охоплює лексичний, семантичний, синтаксичний, прагматичний, дискурсивний і стилістичний аспекти мовлення.

Одним із провідних методів є лексико-семантичний аналіз, який дає змогу дослідити словниковий склад, що використовується автором, та виділити ключові лексеми, які відображають його світогляд і цінності. Особливу увагу приділяють

емотивній лексиці, тобто словам і виразам, що передають емоційний стан мовця, ставлення до описуваних подій і явищ. Наприклад, у книзі Марка Менсона *The Subtle Art of Not Giving a Fck** емоційно забарвлені слова на кшталт *fck*, *sht*, *screw up*, *bad*ss* створюють ефект відвертості та щирості. Через такі мовні засоби автор формує образ особистості, яка не боїться порушувати соціальні табу та демонструє справжність своїх емоцій і думок.

Не менш важливим є стилістичний аналіз, який дає змогу визначити, як автор поєднує різні мовні ресурси для створення унікального стилю. Менсон поєднує риси публіцистичного, розмовного та філософського стилів, завдяки чому його тексти звучать одночасно емоційно та інтелектуально. Часте використання метафор, гіпербол, сарказму, повторів і риторичних запитань посилює виразність висловлювання. Через гумор і самоіронію автор руйнує кліше мотиваційної літератури, створюючи «антиуспіховий» дискурс, де основна ідея полягає у прийнятті недосконалості життя та критичному ставленні до надмірного позитивізму [3].

Особливе значення для дослідження мовної особистості автора має синтаксичний рівень, оскільки він дозволяє виявити ритміко-структурні характеристики тексту та спосіб конструювання висловлювань, що є важливим проявом авторського стилю. У випадку Марка Менсона характерними є короткі, динамічні речення, які імітують живу, розмовну мову та спрямовані на встановлення безпосереднього контакту з читачем. Так, висловлювання: “You are not special.”, “Life is not fair.”, “Life is essentially an endless series of problems. The solution to one problem is merely the creation of another.”, “Don’t give a f*ck.”, “Don’t just sit there. Do something. The answers will follow.” демонструють специфіку синтаксичної організації тексту: короткі конструкції чергуються з дещо довшими, пояснювальними, часто застосовуються еліпсис, вигуківі форми, паралельні синтаксичні структури та інтонаційні паузи [3].

Синтаксичні засоби у даному контексті виконують низку функцій. По-перше, вони підкреслюють прямоту та безпосередність авторського висловлювання, формуючи ефект особистісної, довірливої комунікації з читачем. По-друге, така структура сприяє оперативному сприйняттю інформації, оскільки короткі, компактні

речення легше усвідомлюються та запам'ятовуються. По-третє, ритмічне чергування синтаксичних конструкцій забезпечує динамічність тексту, що відповідає індивідуальній мовній особистості автора — відкритій, прямолінійній та дещо провокативній.

Прагматичний аналіз мовної особистості спрямований на детальне дослідження комунікативної поведінки автора, його стратегій і тактик впливу на адресата, що є ключовим для розуміння способів реалізації авторського наміру. У творах Марка Менсона такі стратегії проявляються через використання розмовного стилю, нецензурної лексики, прямих звертань до читача, що створює ефект довірливої та інтимної взаємодії. Завдяки цим засобам автор встановлює емоційний контакт з аудиторією, керує увагою читача, формує певний наративний ритм та стимулює розумову і емоційну рефлексію.

У межах дискурсивного аналізу мовна особистість розглядається як інтегративний елемент певного типу дискурсу, що поєднує мовні, когнітивні та культурні аспекти. У текстах Менсона формується мотиваційно-філософський дискурс, який включає елементи скептицизму, іронії, самоусвідомлення та філософського мінімалізму. Дискурсивний підхід дає змогу простежити, як автор організовує комунікацію з читачем, формує наративні акценти, розставляє емоційні акценти, демонструє власну систему цінностей і світогляд. Через це мовна особистість проявляється не лише на рівні лексики та синтаксису, а й у структурі тексту, у виборі тематичних блоків і способах аргументації.

Крім того, застосування когнітивно-семантичного методу дозволяє виділити ключові концепти, навколо яких формується мовна картина світу автора. У випадку Менсона такими концептами виступають *failure* (невдача), *acceptance* (прийняття), *responsibility* (відповідальність), *values* (цінності), які неодноразово повторюються та набувають символічного значення в тексті. Аналіз цих концептів дає змогу простежити, як автор через мовні засоби передає власну філософію життя, основні цінності та моделі поведінки, що відображають його індивідуальний світогляд і комунікативну інтенцію.

Таким чином, вивчення мовної особистості у різножанрових текстах потребує комплексного підходу, що поєднує лексико-семантичний, стилістичний, синтаксичний, прагматичний, дискурсивний та когнітивний аналіз. Кожен із цих методів дозволяє глибше зрозуміти, як автор реалізує свій індивідуальний стиль, формує комунікативні наміри та встановлює контакт з адресатом. На прикладі творчості Марка Менсона видно, що поєднання емоційної прямоти, іронічного тону, простоти синтаксису та прагматичної щирості створює цілісний образ мовної особистості сучасного англомовного автора, який свідомо руйнує мовні та культурні стереотипи для досягнення максимальної автентичності висловлення, підкреслюючи своє авторське «я» та залишаючи сильний вплив на читача.

1.3 Методи перекладацького аналізу мовної особистості в різножанрових текстах

Перекладацький аналіз мовної особистості у різножанрових текстах є багатоплановим процесом, спрямованим на відтворення не лише змісту твору, а й унікальних рис автора — його стилю, емоційності, комунікативної поведінки та культурної ідентичності. Такий підхід базується на розумінні того, що мова є не просто засобом передачі інформації, а інструментом самовираження, що формує сприйняття автора читачем.

Одним із ключових аспектів перекладацького аналізу є прагматична еквівалентність, яка полягає у збереженні комунікативного ефекту тексту. Перекладач має не лише відтворити смисл, але й передати спосіб, у який автор впливає на читача, його емоційні та психологічні реакції. Наприклад, у перекладі текстів Марка Менсона важливо відтворити атмосферу щирості та близькості, створювану прямими звертаннями до читача, емоційно забарвленими висловами та елементами гумору. Недотримання цього аспекту може призвести до того, що текст звучатиме штучно або втратить вплив на аудиторію.

Особливу увагу перекладацький аналіз приділяє емотивній лексичній експресії. Слова, які несуть сильне емоційне забарвлення, слід передавати так, щоб зберегти інтонацію, інтенсивність та стиль автора, не порушуючи при цьому культурних норм

мови перекладу. У книзі Менсона такі слова, як *fck*, *sht*, *screw up*, *badss*, несуть не лише грубу лексику, а й емоційний заряд прямоти, іронії та самоіронії. Перекладач повинен знайти баланс між культурною прийнятністю та збереженням емоційного ефекту. Наприклад, *don't give a fck* можна передати як «не переймайся через дрібниці», залишаючи розмовний тон та емоційність.

Ефективність комунікації, яку формує мовна особистість автора, не є універсальною. Вона значною мірою залежить від етнопсихологічних та соціокультурних особливостей цільової аудиторії. Національний менталітет формує у носіїв мови специфічні ціннісні орієнтири, комунікативну етику та норми емоційного експресиву, які діють як фільтр при декодуванні авторського повідомлення.

Наприклад, мовна особистість Марка Менсона, яка демонструє протест проти культури гіперпозитивності через прямолінійність та табуовану лексику (як-от *f*ck*), апелює до індивідуалістичних та емоційно-відкритих рис американської культури. В українському соціокультурному контексті така прямолінійність може бути сприйнята позитивно через схильність до іронії та самокритики, але водночас вимагає обережної адаптації лексики через вищі вимоги до мовного етикету та схильність до евфемізації в певних суспільних сферах. Сприйняття сарказму, самоіронії та цинізму — ключових рис Менсона — також залежить від того, наскільки ці прийоми є органічними для національного гумору.

Таким чином, етнопсихологічний чинник є критичним для відповіді на питання: чи може перекладач адаптувати авторський стиль без втрати ідентичності, враховуючи ментальні відмінності носіїв мови?

Відповідь: адаптація можлива і є необхідною умовою для досягнення прагматичної еквівалентності — збереження комунікативного ефекту тексту-оригіналу. Якщо перекладач керується лише формальною еквівалентністю, він ризикує створити текст, який буде лінгвістично точним, але психологічно неадекватним або культурно незрозумілим для цільової аудиторії.

Перекладацька стратегія, що враховує етнопсихологію, полягає у контрольованому одомашненні (*domestication*). Вона вимагає від перекладача:

1. Збереження функції, а не форми: Замінити культурно-специфічні реалії чи емотивно забарвлену лексику оригіналу функціональним відповідником із цільової культури. Наприклад, нецензурну лексику перекладач має замінити на такий український відповідник (сленг, розмовний вираз), який викликає аналогічний ступінь емоційного роздратування чи фамільярності, але залишається в межах прийняттого для жанру.

2. Адаптація прагматичних інтенцій: Змістити акценти чи обрати менш агресивні/провокативні синтаксичні конструкції, якщо прямий переклад тону може бути інтерпретований як культурно неприйнятний (наприклад, не як філософська іронія, а як пряма образа).

У цьому процесі перекладач виступає як вторинна мовна особистість, яка, спираючись на емпатійне моделювання (проникнення в авторський намір) та психолінгвістичний аналіз (прогнозування реакції читача), забезпечує, щоб автентичність авторського «голосу» (прямолінійність, іронія, філософський мінімалізм) була збережена, але виражена засобами, які резонують із ментальним світом українського читача. Таким чином, етнопсихологічний аспект стає ключовим критерієм вибору між різними варіантами перекладу.

Психолінгвістичний підхід у перекладознавстві зосереджується на вивченні внутрішніх когнітивних та емоційних процесів, що відбуваються у свідомості перекладача під час міжмовної та міжкультурної комунікації. У контексті дослідження мовної особистості оповідача, даний підхід набуває особливої значущості, оскільки насичена суб'єктивними, емотивними та прагматичними інтенціями. Інтерпретація емоційних та психологічних намірів автора вимагає від перекладача не лише декодування лексико-семантичних значень, але й глибокого розуміння авторської інтенції. Психолінгвістичний аналіз встановлює, як перекладач інтерпретує приховані або непрямі психологічні наміри автора. Це охоплює когнітивну інтерпретацію тону — здатність адекватно розпізнати та транслювати стилістичні маркери, зокрема межу між іронією, сарказмом та цинізмом, оскільки неадекватне розуміння тональності може спричинити буквалізацію гумору або надмірну стилістичну нейтралізацію гостроти. Сюди ж належить емпатійне

моделювання, що є здатністю перекладача «вжитися» в роль оповідача. Емпатія критично впливає на вибір лексичних та синтаксичних засобів, вимагаючи прийняття неформальної та провокативної манери мовлення, що є необхідним для відтворення образу «антикоуча». Важливим елементом є прагматичне прогнозування, яке передбачає спроможність перекладача спрогнозувати психологічний ефект тексту на цільову аудиторію та обрати такі функціональні відповідники, які збережуть оригінальний комунікативний та емоційний потенціал, наприклад, еквіваленти зі сфери українського сленгу. Крім того, процес перекладу розглядається як формування у перекладача вторинної мовної особистості. У цьому процесі перекладач виступає медіатором, який пропускає авторський голос через свою культурну та психологічну свідомість. З огляду на емоційну насиченість тексту, це вимагає від нього високої міри стилістичної гнучкості та готовності до відступу від норм кодифікованої літературної мови. Вплив особистісних характеристик перекладача на відтворення тексту є суттєвим, оскільки його індивідуальні риси діють як фільтр, що суб'єктивізує процес перекладу. Це проявляється через кілька взаємопов'язаних механізмів. Насамперед, через етичний та моральний фільтр: під час роботи з табуованою лексикою внутрішня цензура перекладача або його схильність до консервативних норм можуть спричинити евфемізацію, що призводить до втрати агресивного та прямолінійного образу. Також важливим є лінгвостилістичний досвід: обмежений рівень володіння розмовним, сленговим та некодифікованим регістром у цільовій мові може стати перешкодою для адекватного відтворення динаміки та неформальності авторської манери. Нарешті, психологічна стійкість до критики є визначальною: у роботі з провокативним текстом перекладач може підсвідомо пом'якшувати гострі кути, побоюючись негативної реакції цільової аудиторії або редакторів, що неминуче призводить до нейтралізації унікальних рис. Таким чином, психолінгвістичний підхід дозволяє вийти за межі суто структурного аналізу та розглянути переклад як акт міжсуб'єктної взаємодії, де успішність відтворення тексту оповідачем залежить від когнітивної проникливості, емоційної готовності та лінгвостилістичної компетентності самого перекладача.

Важливим, і водночас багатогранним, методом перекладацького дослідження мовної особистості є стилістико-порівняльний аналіз, який є фундаментальним інструментом для оцінки стилістичної ізоморфності, тобто подібності, між текстом оригіналу та його перекладом. Цей метод дозволяє простежити, наскільки переклад здатен відтворити ключові невербальні та структурні елементи авторського стилю: авторський ритм, образність, інтонаційну динаміку та цілісність стилю. Стилiстичний аналіз вимагає багаторівневого підходу. Насамперед, аналізуються синтаксичні конструкції, оскільки саме вони є прямим відображенням когнітивного стилю та темпераменту мов. Зокрема, досліджується чергування довгих і коротких речень, використання парцеляції, еліпсису та риторичних фігур. Застосування метафор, повторів (анафор та епіфор), риторичних запитань, іронії та гумору оцінюється з точки зору їхньої ролі у створенні авторського тону та емоційної експресії. Наприклад, короткі, динамічні речення Марка Менсона (*"You are not special."*, *"Life is not fair."*) створюють ефект живої, безпосередньої розмови та афористичного твердження, що є невіддільною частиною його особистості «антикоуча»[41]. У перекладі життєво важливо зберегти цей ритм, використовуючи функціональні відповідники в цільовій мові, адже саме ця синтаксична динаміка формує характер автора як прямого, відвертого та емоційно щирого співрозмовника, а її втрата призводить до стилістичної нейтралізації та послаблення прагматичного впливу тексту.

Доповненням до стилістичного зіставлення виступає дискурсивний аналіз, який дозволяє розглядати переклад не просто як перенесення лінгвістичних знаків, а як міжкультурний діалог, у якому перекладач повинен адекватно реконструювати авторський дискурс у новому соціокультурному середовищі. Дискурсивний підхід акцентує увагу на тому, що тексти Менсона поєднують елементи мотиваційного, філософського та розмовного стилів, що створює складний гібридний дискурс, який має сприйматися як ефект щирого, іронічного та одночасно глибокого спілкування. Перекладач повинен передати не лише слова, а й особливості авторського нарративу, тобто комунікативні стратегії (наприклад, стратегію довірливості чи провокації) та риторичні прийоми, що дозволяють читачеві відчути авторську присутність у тексті

та розпізнати його авторську маску (Persona). Таким чином, дискурсивний аналіз допомагає зрозуміти, як автор конструює свою роль (наратора-філософа, який говорить на сленгу) і як ця роль має бути відтворена для збереження автентичності.

Ключовим елементом методології, що визначає стратегічні рішення перекладача на основі попередніх аналізів, є вивчення стратегій доместикації (*domestication*) та форенізації (*foreignization*), які є полюсами перекладацької діяльності. Доместикація (Domestication), описане теоретиками [7,8], передбачає адаптацію тексту до мовних та культурних норм цільової аудиторії, що полегшує сприйняття та робить текст більш зрозумілим, але потенційно зменшує автентичність мовної особистості автора, особливо коли йдеться про неформальні та провокаційні елементи. На противагу цьому, форенізація (Foreignization) прагне зберегти оригінальні елементи мови та стилю, підкреслюючи індивідуальність автора та його культурну відмінність, але може бути складнішою для розуміння читачем, вимагаючи від нього більших когнітивних зусиль. У практиці перекладу, такої як у Марка Менсона, українські перекладачі зазвичай застосовують змішану (комбіновану) стратегію: вони вдаються до одомашнення, щоб пом'якшити вульгаризми та культурні алюзії, що могли б викликати надмірний культурний шок або цензуру (функціональна відповідність), але водночас використовують форенізацію, щоб зберегти розмовний тон, гумор і ритм. Це забезпечує необхідний баланс між автентичністю авторського «голосу» та зрозумілістю тексту для цільової аудиторії, що є кінцевою метою відтворення цілісної та впливової мовної особистості.

У сучасному філологічному дискурсі поняття мовної особистості посідає абсолютно центральне місце, перетворюючись на ключовий об'єкт міждисциплінарних досліджень. Саме через мову виявляється унікальність автора, його світогляд, емоційна глибина, ціннісні орієнтири та індивідуальне бачення дійсності. Мова виступає не лише як засіб комунікації, а як універсальний інструмент самовираження та самоконструювання. Тому ґрунтовний аналіз мовної особистості дозволяє значно глибше зрозуміти, як саме людина мислить, відчуває, реагує на зовнішній світ і відтворює ці складні когнітивні та емоційні процеси у власному мовленні. У філологічному контексті це дослідження спрямоване на виявлення

комплексного зв'язку між мовою, культурою, психологією та творчістю, а також на розкриття того, як індивідуальний стиль є прямим відображенням внутрішнього світу і концептуальної системи автора. Завдяки цій фокусній зміні, лінгвістика зміщується від суто формального аналізу мовних структур до вивчення людини в мові, що знаменує собою гуманізацію наукового підходу.

Метою дослідження мовної особистості є визначення індивідуально-авторських особливостей мовлення, які допомагають повноцінно розкрити спосіб мислення, систему цінностей, обрані комунікативні стратегії та емоційно-оцінне ставлення автора до навколишньої дійсності. У межах сучасного філологічного дискурсу аналіз мовної особистості надає можливість не лише описати використані мовні засоби на різних рівнях (від фонетики до синтаксису), а й інтерпретувати їх як прямі прояви інтелектуальної, емоційної та духовної самотності автора. Це ключовий момент: мовна особистість розглядається не як пасивний носій мовної системи, а як активний, свідомий учасник комунікації, який цілеспрямовано формує своє мовлення відповідно до поставленої мети, контексту та адресата. Таке розуміння МО є критично важливим для перекладознавства, де вона виступає не лише як носій індивідуального стилю, а як комплекс прагматичних інтенцій, емоційних маркерів та соціокультурних кодів, які перекладач повинен адекватно реконструювати в мові-реципієнті для досягнення цілісної еквівалентності.

Особливої актуальності дослідження мовної особистості набуває у контексті сучасної англійської літератури, зокрема нон-фікшн дискурсу, де автори часто поєднують елементи художнього, публіцистичного та розмовного стилів, аби створити ефект безпосереднього спілкування. Такі міжстильові поєднання формують нові, гібридні форми самовираження та унікальні моделі комунікації з читачем. Яскравим прикладом є творчість Марка Менсона, автора бестселера “The Subtle Art of Not Giving a F*ck”[50], який свідомо і цілеспрямовано формує образ «антикоуча» — іронічного, прямолінійного, емоційно відкритого співрозмовника. Його мовна особистість демонструє відкритий протест проти домінуючої культури гіперпозитивності та культу успіху, розкриваючи натомість прагнення до щирості, саморефлексії та психологічної чесності. Саме ця специфічна манера оповіді, що

поєднує філософські узагальнення з розмовною, часто табуованою лексикою, дозволяє сприймати автора як представника нового покоління, яке відкидає традиційні кліше мотиваційної літератури.

Для перекладознавства дослідження мовної особистості має беззаперечне як теоретичне, так і практичне значення. Перекладач, який глибоко розуміє мовну особистість автора, тобто володіє знаннями про її тезаурусний, когнітивний та прагматичний рівні, здатен не лише точно передати зміст, а й максимально адекватно відтворити тональність, емоційність, стильову цілісність і, найважливіше, комунікативні інтенції тексту. Без цього глибокого розуміння переклад неминуче втрачає автентичність та впливовість. Вивчення мовної особистості допомагає перекладачеві враховувати соціокультурний контекст, у якому функціонує мова оригіналу, і добирати адекватні функціональні засоби для передачі специфічних елементів, таких як сленг, нецензурна лексика, сарказм та іронія, не спотворюючи при цьому ні змісту, ні цілісного образу автора [41]. Таким чином, знання про мовну особистість стає наріжним каменем для створення еквівалентного перекладу, який зберігає художній та емоційний вплив тексту оригіналу.

З точки зору перспектив розвитку філологічної науки, дослідження мовної особистості сприяє подальшій гуманізації лінгвістики, переносячи фокус із сухого, формального аналізу мовних структур на вивчення людини в мові. Цей напрям інтегрує когнітивні, психологічні, культурологічні та комунікативні підходи, утворюючи цілісну, динамічну модель мовної поведінки. Завдяки цьому мову розглядають не просто як систему знаків, а як живий, безперервний процес самовираження, у якому особистість виявляє свій унікальний світогляд, накопичений досвід і систему цінностей. Вагомий внесок у розробку цієї концепції зробили українські дослідники, і їхні роботи закладають теоретичний фундамент для розуміння мовної особистості як об'єкта перекладознавчого аналізу, оскільки акцентують увагу на когнітивній та культурній обумовленості мовлення.

Варто також зазначити, що дослідження мовної особистості відкриває нові горизонти для аналізу міжкультурної комунікації та перекладу. Розуміння особливостей мовної особистості автора дозволяє перекладачеві не лише

відтворювати зміст тексту, а й передавати його емоційний та стилістичний колорит, інтегруючи культурні, психологічні та соціальні відтінки. Це особливо важливо у випадках, коли оригінальний текст містить іронію, сарказм, сленг або нестандартні мовні конструкції, характерні для сучасної англomовної літератури.

Крім того, дослідження мовної особистості сприяє кращому розумінню механізмів формування авторського стилю та індивідуальної мовної картини світу, дозволяючи простежити, як особистісні, соціальні та культурні фактори взаємодіють у процесі створення тексту. Такий підхід є особливо перспективним для прикладної лінгвістики, педагогіки та психолінгвістики, оскільки дає змогу не лише описати мовні явища, а й оцінити їх функціональне та прагматичне значення в конкретних комунікативних ситуаціях.

Сучасний філологічний дискурс бачить мовну особистість як багатовимірну, динамічну та інтегровану систему, що забезпечує ефективну взаємодію автора та читача, відтворення культурного й емоційного контексту, а також формування цілісного уявлення про внутрішній світ мовця. Дослідження цього феномену створює міцну методологічну основу для подальшого аналізу художніх текстів, їх перекладів і міжкультурних комунікаційних практик, що робить мовну особистість центральним об'єктом сучасного лінгвістичного та перекладацького дослідження.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі дипломної роботи було ґрунтовно досліджено теоретичні та методологічні аспекти вивчення мовної особистості у сучасному філологічному дискурсі. Було встановлено, що мовна особистість є багатокомпонентним феноменом, у якому поєднуються мовні, когнітивні, емоційні та культурні аспекти. Вона відображає не лише індивідуальні особливості мислення та емоційного сприйняття, а й соціокультурний контекст, у якому формується світогляд автора. Мовна особистість виступає активним учасником комунікації, що формує свій авторський стиль і створює унікальний взаємозв'язок із читачем, поєднуючи власні цінності, досвід та емоційні реакції.

Дослідження сучасних англomовних авторів, таких як Марк Менсон, продемонструвало, що мовна особистість формується у процесі поєднання різних стилістичних ресурсів — публіцистичного, розмовного та філософського стилів. Це дозволяє авторам створювати унікальні моделі комунікації та нові способи самовираження, що поєднують інтелектуальні узагальнення з емоційною прямоотою і гумором. Аналіз мовної особистості таких авторів дає змогу не лише описати мовні засоби, а й інтерпретувати їх як прояви духовної, емоційної та когнітивної самобутності автора. Особливу увагу було приділено ролі мовної особистості у формуванні авторського стилю, його інтонаційного ритму, образності та комунікативної стратегії, що є важливими як для філологічної науки, так і для практики перекладу.

Було визначено, що комплексний лінгвістичний аналіз мовної особистості потребує поєднання кількох підходів. Лексико-семантичний аналіз дозволяє виділити ключові слова та вирази, що формують світогляд, цінності та емоційне забарвлення тексту, зокрема слова, що передають емоційний стан автора та інтенсивність його впливу на читача. Стилiстичний та синтаксичний аналізи допомагають дослідити ритм, образність, структуру речень і особливості побудови висловлювань, що підкреслюють індивідуальність мовної особистості. Прагматичний аналіз дає змогу оцінити комунікативні стратегії, які автор використовує для встановлення емоційного контакту та формування довірливого спілкування з читачем. Дискурсивний і когнітивно-семантичний підходи допомагають визначити ключові концепти, навколо яких формується мовна картина світу автора, і простежити, як через них реалізується філософія, моральні цінності та соціально-культурні орієнтири.

Особлива увага приділялася методам перекладацького аналізу, які спрямовані на збереження унікальних рис мовної особистості в тексті перекладу. Було доведено, що переклад повинен враховувати не лише смисловий зміст, а й стиль, інтонаційний ритм, гумор, емоційне забарвлення та комунікативну поведінку автора. Важливе значення мають стратегії дometикації та форенізації, які забезпечують баланс між зрозумілістю тексту для читача і збереженням автентичності авторського голосу. Когнітивний і семантичний підходи дозволяють точно передати ключові концепти та

символічні значення, а дискурсивний аналіз відтворює особливості авторського нарративу і комунікативні стратегії у новому культурному середовищі.

Дослідження теоретичних аспектів мовної особистості та методів її аналізу дозволяє сформуванню цілісного уявлення про механізми формування авторського стилю, комунікативної поведінки, емоційного забарвлення тексту та культурного контексту. Комплексний підхід поєднує лексико-семантичні, стилістичні, синтаксичні, прагматичні, дискурсивні та когнітивні методи, що забезпечує глибоке розуміння сутності мовної особистості і дозволяє створювати переклади, які максимально відтворюють авторський задум. На прикладі творчості Марка Менсона видно, що тільки завдяки ретельному аналізу і продуманому перекладу можливо забезпечити відтворення авторського «голосу», зберегти інтонаційний ритм, гумор, іронію та емоційність оригіналу, а переклад стає інструментом передавання культурно-психологічної специфіки мовної особистості сучасного автора.

РОЗДІЛ 2 ЛІНГВОПРАГМАТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ ОПОВІДАЧА ТА ЇХНЄ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

2.1 Структурно-семантична специфіка лексичного рівня мовної особистості оповідача в оригіналі.

Лексичний рівень мовної особистості автора є одним із ключових компонентів, що відображають його індивідуальний стиль, світогляд та комунікативні наміри. Аналіз лексики дозволяє виявити семантичну та емоційну структуру мовної особистості, простежити, як автор формує контакт із читачем, передає свої оцінки, ставлення до подій і явищ, а також створює власну авторську маску. У творах Марка Менсона лексичний вибір характеризується насиченістю емоційними маркерами, розмовними та сленговими виразами, а також вживанням табуьованої лексики. Такі елементи спрямовані на формування ефекту прямого, щирого і неформального спілкування, що дозволяє читачеві сприймати автора як відвертого співрозмовника.

Особливу роль відіграє емоційно забарвлена лексика, яка відображає суб'єктивне ставлення автора та його прагматичні наміри. Слова, що несуть сильний емоційний заряд, виконують функцію акцентуації основних смислових позицій, формують інтонаційні і ритмічні акценти та створюють ефект присутності автора у тексті. У творах Менсона вживання слів, які зазвичай сприймаються як грубі або провокаційні, несе не лише лексичне значення, а й конструює авторську позицію, проявляє іронію та самоіронію, а також дозволяє створити контраст із традиційними мотиваційними наративами.

У процесі перекладу відтворення цих лексичних особливостей є критично важливим для збереження прагматичної еквівалентності. Перекладачеві необхідно знайти баланс між автентичністю оригінальної лексики та культурною адаптацією для цільової аудиторії. Це передбачає використання функціональних відповідників української мови, які передають емоційний заряд та стилістичну специфіку автора, не порушуючи мовних і соціокультурних норм. Наприклад, пряма заміна слів із табуьованим забарвленням може бути замінена на українські сленгові або розмовні

еквіваленти, що зберігають інтенсивність емоційного впливу, але є прийнятними в межах українського мовного етикету.

Важливим аспектом лексичного аналізу є також врахування прагматичних функцій слів та фразеологізмів. Автор часто використовує вирази, які виконують комунікативну функцію зближення з читачем, створюють ефект довірливості або провокації. У перекладі критично важливо передати ці функції, оскільки від цього залежить сприйняття авторського «голосу» та його соціокультурна репрезентація. Недотримання цих принципів може призвести до стилістичної нейтралізації тексту, втрати гумору, іронії та емоційної експресії, що робить переклад менш ефективним у плані впливу на читача [24].

Таким чином, лексичний рівень мовної особистості оповідача є невід'ємним елементом його стилю та комунікативної стратегії. Глибокий аналіз лексики оригіналу та її адекватне відтворення у перекладі дозволяє забезпечити збереження авторського «голосу», емоційного впливу та комунікативного ефекту тексту, що є ключовою метою перекладознавчого дослідження.

Прагматичний аспект лексики передбачає аналіз того, як слова та фразеологізми реалізують комунікативні наміри автора, впливають на сприйняття тексту та формують міжособистісну взаємодію з читачем. У творах Марка Менсона велике значення має стратегія прямого звернення, що включає імперативні конструкції, риторичні питання та експресивні вигуки, які стимулюють емоційний відгук і формують відчуття живої розмови. Лексичні одиниці в такому контексті несуть не тільки смислове навантаження, а й функцію емоційної регуляції читача, створюючи ефект залученості, близькості або провокації.

У перекладі прагматичні функції лексики повинні зберігатися так само, як і семантичні значення. Це означає, що перекладачеві необхідно не лише знайти відповідники слів, а й передати авторські інтенції щодо інтонації, стилю та емоційного забарвлення висловлювань. Наприклад, український переклад імперативних конструкцій або емоційних вигуків потребує адаптації під національні мовні норми, щоб зберегти ефект прямого спілкування, не викликаючи зайвої агресії чи неприйнятності для цільового читача.

У випадку сленгових або табуйованих виразів перекладач може застосовувати техніку контролюваного одомашнення, зберігаючи розмовну, емоційно забарвлену манеру автора, але коригуючи культурно неприйнятні елементи. Так, у фрагменті твору Марка Менсона:

“The question, then, is, What do we give a fuck about? What are we choosing to give a fuck about? And how can we not give a fuck about what ultimately does not matter? The point isn’t to get away from the shit. The point is to find the shit you enjoy dealing with. We have so much fucking stuff and so many opportunities that we don’t even know what to give a fuck about anymore”[50] український переклад звучати так: «Тож питання полягає в тому, що нас хвилює? Що ми вирішили вважати важливим? І як ми можемо не перейматися тим, що в кінцевому рахунку не має значення? Справа не в тому, щоб уникнути проблем. Справа в тому, щоб знайти проблеми, з якими вам приємно мати справу. У нас так багато речей і можливостей, що ми навіть не знаємо, що нас більше хвилює.»

Особливо важливим є аналіз іронії, сарказму та самоіронії, що реалізуються через лексичні засоби. В оригіналі вони часто проявляються у поєднанні слів із контекстуальною провокацією, що дозволяє формувати образ «антикоуча». У перекладі необхідно забезпечити збереження цих комунікативних стратегій, оскільки їхня відсутність або надмірна нейтралізація може змінити сприйняття автора як прямого, іронічного та емоційно відкритого оповідача.

Прагматичний та комунікативний аналіз лексичного рівня мовної особистості дозволяє оцінити, наскільки переклад відтворює авторські наміри, тон, стиль та соціокультурний контекст. Адекватне моделювання цих аспектів у перекладі забезпечує збереження емоційного та комунікативного впливу тексту, сприяє формуванню автентичного «голосу» автора та дозволяє українському читачеві сприймати текст максимально наближено до оригінального задуму. У цьому сенсі лексичний аналіз стає невід’ємним етапом перекладацького дослідження, оскільки забезпечує цілісне відтворення мовної особистості оповідача в міжмовному та міжкультурному контексті.

Лексичний рівень мовної особистості оповідача в книзі Марка Менсона вирізняється свідомим і надмірним використанням одиниць, що належать до неформального шару мови. Це включає розмовну лексику, сленг, жаргонізми, ідіоми та фразеологізми, які відходять від нейтрального чи книжного стилю, характерного для традиційної мотиваційної літератури.

На відміну від більшості класичних книжок із саморозвитку, написаних у формальному або повчальному стилі, Марк Менсон свідомо використовує мову, максимально наближену до живого усного спілкування. Він говорить із читачем так, ніби вони сидять поруч — не як наставник чи експерт, а радше як знайомий, який пережив подібні труднощі й просто ділиться досвідом. Такий стиль дозволяє зняти бар'єр між автором і читачем, створюючи атмосферу довірливої розмови, у якій не потрібно «вдавати сильного» чи приховувати емоції. Саме це і стає ключовим інструментом впливу: читач не сприймає текст як абстрактну теорію, а як реальний діалог, у якому його думки й емоції почуті.

Цей ефект досягається завдяки кільком прийомам. По-перше, автор активно застосовує елементи повсякденного мовлення — контракції, розмовні слова, вставні конструкції (*wanna, man, like, so*), які зчитуються як природна усна мова. Це не про інформування, а про підтримання контакту. По-друге, він використовує модальні вставки й емоційні підсилювачі (*seriously, totally, kind of*), які передають інтонацію й відчуття живого мислення «тут і зараз». Такі фрази, як “*You’re kind of overthinking it, seriously*” [50], звучать не як критика, а як щирий коментар від людини, яка занепокоєна твоїм станом.

Навіть коли йдеться про складні психологічні концепції, Менсон формулює думки через прості, короткі речення — “*You can’t control everything, and that’s okay*” [50]. Це значно полегшує сприйняття, оскільки не потребує інтелектуальних зусиль для декодування сенсу. У тексті часто з’являються повтори або фрази, що відтворюють інтонаційний малюнок мовлення (“*And the thing is, the thing is...*”), завдяки чому читач ніби «чує» голос автора. Гумор, сарказм і самоіронія роблять тональність ще більш людською, нівелюючи напругу та дозволяючи легше сприймати навіть незручні істини.

Усе це перетворює читання з пасивного отримання інформації на емоційно включений процес, де людина не просто розуміє — вона співпереживає й осмислює власний досвід паралельно до тексту. Автор постає як живий співрозмовник, який не вчить «як правильно жити», а говорить прямо, інколи жорстко, але чесно. Саме тому його стиль викликає довіру, а ідеї — запам'ятовуються й впливають глибше, ніж традиційні, «відполіровані» формулювання.

Розмовна та сленгова лексика у тексті Марка Менсона виконує не лише стилістичну, а й стратегічну функцію — вона спрямована на популяризацію складних філософських і психологічних концепцій. Автор свідомо відмовляється від академічного викладу, «заземлюючи» абстрактні ідеї через буденні приклади, іноді грубуваті метафори та особисті історії. Такий підхід трансформує теоретичний матеріал у практичні, життєві рекомендації, які легко сприймаються масовим читачем і мають високий рівень застосовності у реальних ситуаціях.

Одним із найбільш ефективних інструментів є пояснення складних речей простою мовою: емоційні або психологічні явища описуються не через складні наукові поняття, а через сленгові вирази, які звучать природно та наближено до внутрішнього монологу читача. У такий спосіб сленг виступає своєрідним «перекладачем» між мовою академічної психології та повсякденним мовленням, допомагаючи автору донести складні ідеї без втрати їхньої глибинної суті.

Використання неформальної лексики також сприяє ідентифікації читача з текстом: простота та емоційність висловлювань створюють враження, що автор говорить безпосередньо з ним, розуміючи його досвід на побутовому рівні. Це дозволяє читачеві впізнати у тексті власні переживання та реакції, що істотно підвищує мотивацію до сприйняття матеріалу. Така комунікативна стратегія особливо ефективна для аудиторії, яка часто ігнорує традиційну мотиваційну літературу через її надмірну формальність та дистанційність.

Таким чином, застосування розмовної та сленгової лексики забезпечує водночас доступність змісту й персоналізацію комунікації, поєднуючи серйозність ідей із легкістю їх сприйняття. Цей стилістичний прийом дає змогу Менсону

встановлювати довірливий контакт з читачем, підвищувати релевантність викладу та ефективно передавати ключові концепції сучасної психології через просту, «земну» мову.

2.2 Формування іміджу «справжнього» та чесного автора

Однією з ключових прагматичних функцій мовної особистості Менсона є формування образу автентичного, відвертого та «чесного» автора [3]. Використання сленгу та інших одиниць неформальної мови, що асоціюються з прямою, неофіційністю та відсутністю фальші, слугує важливим комунікативним маркером [17]. Воно сигналізує читачеві: «Я говорю те, що думаю, без прикрас і цензури» [25]. Така стратегія дозволяє Менсону позиціонувати себе не як віддаленого експерта чи морального авторитета, а як рівного співрозмовника, що перебуває на одному рівні з аудиторією [8].

Цей підхід сприяє посиленню головного меседжу автора — чесності щодо власних недоліків та життєвих невдач [12]. Оповідач демонструє, що його поради не є абстрактними теоретичними формулами, а засновані на реальному досвіді та особистому самопізнанні [21]. Використання неформальної лексики створює відчуття довіри та близькості, що безпосередньо підвищує ефективність персуазії: читач більш охоче приймає поради автора, сприймаючи їх як щирі та практично релевантні [30].

Крім того, розмовна та сленгова лексика виступає як стилістичне маркування, яке виділяє книгу Менсона на тлі численних видань у жанрі мотиваційної літератури [14]. У світі, де більшість авторів пропонують «позитивне мислення» у вишуканій, книжній формі, підхід Менсона є антиподом: його провокативна, непретензійна та часто груба манера мовлення привертає увагу читача своєю простотою, відвертістю та нестандартністю [36]. Це не лише робить його текст миттєво впізнаваним, а й формує унікальний «бренд мовної особистості», що поєднує автентичність, емоційну залученість та високий рівень комунікативної ефективності [7].

Табуйована лексика, або обценізми (від латинського *obscenus* — непристойний), являє собою шар мовних одиниць, використання яких у публічному або офіційному спілкуванні є неприйнятним або обмеженим соціальними, етичними

та культурними нормами. У книзі Марка Менсона "The Subtle Art of Not Giving a F*ck" (зокрема, сам елемент *F*ck* у назві) цей лексичний шар виходить із зони табу та стає центральним, визначальним елементом ідіостилю оповідача.

Важливо розуміти, що функціонування обценізмів у тексті Менсона є свідомою комунікативною стратегією, а не випадковим порушенням мовної норми. Ця лексика виконує кілька важливих прагматичних (цільових) завдань, які забезпечують успіх і впізнаваність автора.

У текстах Марка Менсона експресивна лексика не з'являється випадково — це свідомий стилістичний прийом, що виконує одразу кілька важливих функцій. Перш за все, вона діє як різкий мовний імпульс, який одразу привертає увагу. Коли в назві мотиваційної книги використовується слово, яке традиційно не асоціюється з літературою саморозвитку, виникає ефект несподіванки. Таке порушення звичних мовних норм провокує інтерес, викликає здивування та змушує читача звернути на текст увагу ще до того, як він ознайомиться з його змістом. У результаті назва надовго запам'ятовується, обговорюється й фактично починає «працювати» як маркетинговий інструмент, що робить книгу впізнаваною та вірусною.

Однак ефект не обмежується лише провокативністю. Використання експресивної лексики допомагає автору створити образ максимально справжньої, прямої та щирої людини. Менсон не позиціонує себе як наставника, що повчає з позиції зверхності, — він говорить із читачем так, ніби вони сидять поруч і ведуть відверту розмову. Такий стиль руйнує комунікативну дистанцію, створює атмосферу довіри і підсилює відчуття, що автор не приховує справжніх емоцій і не намагається «відкоригувати» текст під очікування. Це дає читачеві можливість сприймати його думки як чесні, автентичні й близькі до реального способу мислення.

Крім того, експресивна лексика виконує функцію емоційного підсилювача. Сильне слово в контексті важливої думки виступає маркером інтенсивності — воно підкреслює значущість висловленого та активує емоційну реакцію читача. Такі мовні акценти дозволяють легше запам'ятати ключові ідеї, роблять їх більш відчутними й наближеними до особистого досвіду. У деяких випадках читач сприймає їх не просто як твердження, а як прямий виклик або запрошення до внутрішньої переоцінки.

Таким чином, у стилі Менсона експресивна лексика є не випадковим мовним порушенням, а продуманим інструментом комунікації, який одночасно привертає увагу, формує образ щирого автора та підсилює емоційний вплив. Такий підхід робить виклад максимально прямим, живим і дієвим для читача, який очікує не ідеалізованих формулювань, а чесності, емоційності та реальної життєвої позиції.

У стилі Марка Менсона використання експресивної лексики є намереною мовною стратегією, яка допомагає сформувати образ автора як прямолінійного, радикально чесного співрозмовника, що свідомо протиставляється типовим «гламурним» мотиваторам з ринку самодопомоги. Замість звичного оптимістично-відшліфованого стилю, притаманного більшості мотиваційних видань, Менсон обирає неформальну, подекуди грубу манеру висловлювання, яка не приховує емоцій і не прикрашає реальність. Такий підхід формує образ «анти-гуру» — автора, який не намагається справити враження всезнаючого наставника, а виступає як рівноправний співрозмовник, що не боїться назвати речі своїми іменами. Експресивна лексика у текстах виконує роль маркера відвертості, демонструючи готовність автора свідомо порушувати мовні норми заради передачі чесної, не відфільтрованої думки. Це дозволяє читачеві сприймати автора як людину, а не як мовно ідеалізований образ, і знижує ризик сприйняття тексту як чергового набору порожніх мотиваційних фраз.

Такий мовний прийом має важливу комунікативну функцію — він руйнує дистанцію між автором і читачем, створюючи ефект довірливої, майже неформальної розмови. Коли автор говорить так, як у повсякденному житті мислить значна частина аудиторії, читач починає відчувати щирість та автентичність його позиції. Використовуючи експресивну лексику, Менсон начебто демонструє: «я не намагаюся бути ідеальним, і не очікую цього від тебе», — що викликає довіру та стимулює емоційне залучення. Читач готовий прийняти навіть різку критику, оскільки вона не звучить як повчання «згори», а радше як пряме звернення від людини, яка говорить без фільтрів та умовностей.

Експресивна лексика в текстах Марка Менсона є не лише стилістичним маркером, а й важливим прагматичним засобом впливу. Вона виконує комплексну функцію: допомагає автору виділитися серед інших представників жанру, підкреслює

щирість його поглядів та слугує інструментом для встановлення довіри та емоційного контакту з читачем. Йдучи на свідоме порушення мовних табу, автор не просто провокує — він демонструє готовність бути справжнім, відкритим і говорити про складне без евфемізмів, що відповідає очікуванням аудиторії, яка прагне чесності, а не ідеалізованих формулювань.

У текстах Марка Менсона експресивна лексика використовується передусім як інструмент посилення емоційного забарвлення висловлювань, а не як засіб передачі нової смислової інформації. Вона виконує функцію своєрідного підсилювача, що робить висловлювання більш гострим, емоційно насиченим і запам'ятовуваним, акцентуючи увагу читача на ключових ідеях та найважливіших моментах. Через використання таких слів автор досягає ефекту інтенсифікації критики та оцінки, особливо коли йдеться про засудження надмірного позитиву, соціальних кліше або абсурдних життєвих установок. Експресивні вислови допомагають однозначно позначити явище як негативне, нелогічне або безглузде, чітко демонструючи авторську позицію та підсилюючи емоційний вплив аргументації.

Наприклад, коли Менсон описує надмірне хвилювання, безглузду ситуацію або щось, що не заслуговує на увагу, він використовує сильні, емоційно забарвлені слова, щоб підкреслити ступінь критики та значущість своєї оцінки. Такий прийом робить текст більш енергійним, активізує увагу читача та створює відчуття прямого, емоційного спілкування, ніби автор особисто звертається до нього. Експресивна лексика слугує як своєрідний маркер важливості ідей, підсилюючи психологічний ефект, і допомагає читачеві засвоювати інформацію не лише на рівні логіки, а й через емоційний відгук.

У книгах Менсона експресивна лексика виконує комплексну роль: вона підсилює емоційний заряд висловлювань, акцентує увагу на ключових ідеях, підкреслює категоричність і оцінність суджень автора та стимулює активне залучення читача до тексту. Завдяки цьому стиль Менсона звучить живо, гостро і переконливо, а читач відчуває не лише змістову, а й емоційну вагу кожного висловлювання, що значно підвищує ефективність комунікації та психологічний вплив книги.

Менсон часто ілюструє ключові тези різко експресивними висловами, які на перший погляд здаються надмірними, але фактично виконують важливу аргументативну функцію. Наприклад, показовим є його твердження: *“It takes a lot of energy and work to convince yourself that your shit doesn’t stink, especially when you’ve actually been living in a toilet.”* У перекладі: *“Потрібно багато енергії та зусиль, щоб переконати себе, що твоє лайно не смердить, особливо коли ти насправді живеш у туалеті.”* Тут експресивна метафорика не просто шокує — вона оголює ілюзії, у яких часто перебуває людина, і примушує читача зіткнутися з дискомфортною правдою.

Це ж стосується й іншого прикладу, у якому автор поєднує прямолінійність, сарказм і мотиваційний імпульс: *“You’re going to die one day... And in the short amount of time between here and there, you have a limited amount of fucks to give... And if you go around giving a fuck about everything and everyone without conscious thought or choice — well, then you’re going to get fucked.”* [50]. У перекладі: *“Одного дня ти помреш... І за цей короткий проміжок часу між тут і там у тебе є обмежена кількість речей, на які ти можеш зважати... І якщо ти будеш зважати на все і на всіх без свідомого роздуму чи вибору — тобі буде непереливки.”*

Такі уривки демонструють, як експресивна лексика миттєво робить текст більш напруженим і впливовим, створюючи відчуття «живого» та емоційно насиченого спілкування. Завдяки природній експресивності цих висловів читач отримує сильний стимул до переосмислення власних цінностей і життєвих установок, що значно перевищує ефект від нейтральних або евфемістичних формулювань.

Тому експресивна лексика у Менсона стає важливим прагматичним інструментом, який забезпечує не лише зрозумілість, а й глибину впливу на свідомість читача, активізуючи його емоційний і когнітивний відгук одночасно.

Крім того, така лексика виконує функцію маркування цільової аудиторії. Вона працює як стратегічний фільтр, дозволяючи автору чітко визначити та привернути увагу тих читачів, які готові до прямої, відвертої та іноді провокативної комунікації. Сильні вислови сигналізують, що текст не призначений для пасивного споживання чи «безпечного» читання, а для аудиторії, здатної сприймати прямоту, іронію та емоційний заряд. У цьому сенсі експресивна лексика виступає не лише як засіб

комунікації, а й як маркетинговий інструмент, який формує відчуття приналежності, ідентифікації з автором і його цінностями, одночасно забезпечуючи вірусність і впізнаваність тексту.

Експресивна лексика підсилює емоційний вплив і залучає читача на глибокому рівні, а також допомагає автору визначити і зацікавити свою цільову аудиторію, створюючи ефект щирої, емоційно насиченої та інтенсивної комунікації, яка легко запам'ятовується і залишає сильне враження.

Текст Марка Менсона, насичений неформальною та експресивною лексикою, свідомо орієнтований на читачів, які втомилися від надмірного академізму, «політкоректності» та штучної правильності, що часто панують у традиційній літературі з самодопомоги [11]. Для такої аудиторії, яка цінує чесність, прямоту і живу мову, цей стиль стає одразу сигналом ідентифікації: читач впізнає у словах автора власний внутрішній монолог, повсякденну манеру мислення та спілкування, що створює ефект близькості та відчуття, що він розмовляє з реальною людиною, а не з «педантичним експертом» або абстрактним наставником. Експресивна лексика допомагає Менсону підкреслити ключові ідеї, додати їм емоційної сили і підвищити сприйняття важливості висловлених думок. Кожне слово, яке виходить за межі звичної літературної нормалізації, працює як маркер щирості і безпосередності, зміцнюючи довіру читача до автора та його меседжу.

Водночас така мова рішуче відсіює читачів, які дотримуються суворих мовних норм або цінують більш традиційні підходи до літератури. Для Менсона це не недолік, а навпаки – стратегічно важливий ефект, який допомагає зосередити увагу на аудиторії, готовій сприймати його радикальні ідеї без внутрішніх обмежень і цензури [7]. Експресивна лексика виступає своєрідним фільтром, який відокремлює тих, хто готовий до прямої, відвертої комунікації, від тих, кого може шокувати або дратувати відвертість і грубіше звучання. Це дозволяє автору формувати міцний зв'язок із лояльними читачами, підвищуючи ефективність засвоєння його філософських і практичних концепцій [11].

Табуйована лексика не лише привертає увагу та робить текст більш емоційно насиченим, а й забезпечує глибоку персоналізацію та автентичність комунікації.

Читач відчуває, що автор говорить з ним «на рівних», що його власні переживання та життєвий досвід важливі й зрозумілі. Завдяки цьому стратегічному використанню мови створюється ефект щирої присутності автора, який поєднує гумор, сарказм, прямоту і емоційний вплив, роблячи сприйняття тексту не лише інформаційним, а й психологічно ефективним, стимулюючи читача переосмислювати власні цінності та підходи до життя [20].

Використання неформальної та навіть табуованої лексики у книзі Марка Менсона не є ознакою бідності мови чи стилістичною помилкою. Навпаки, це високоефективний, продуманий прагматичний та маркетинговий інструмент, що працює одразу на кількох рівнях[20]. Насамперед, нецензурні елементи виступають як чітка відмітна ознака стилю, або стилістичне маркування, що має критичне значення на висококонкурентному книжковому ринку. Провокативна назва книги та її внутрішній сленг забезпечують миттєву впізнаваність і вірусність тексту. Завдяки своїй гостроті, назва стає легко запам'ятовуваною і швидко генерує обговорення та рекламу через «сарафанне радіо». Провокативність тут перетворюється на безкоштовний і ефективний маркетинговий хід.

По-друге, цей лексичний шар є ключовим для створення унікальної мовної особистості оповідача. Замість академічної дистанції, автор демонструє радикальну чесність та відвертість, що завойовує довіру читача. Читач відчуває, що автор говорить з ним «без прикрас» і не боїться називати речі своїми іменами. Таке позиціонування руйнує стереотипи про «наставників» із самопомоги і формує міцний емоційний зв'язок між автором і цільовою аудиторією, що цінує неформальність і прямоту.

У кінцевому підсумку, стратегічне використання неформальної лексики дозволяє Менсону не лише оптимізувати спілкування зі своєю цільовою групою, а й перетворити мовні елементи, які зазвичай вважаються забороненими, на фундамент комерційного та філософського успіху його тексту. Мова стає не перешкодою, а каталізатором, підтверджуючи, що у сучасному комунікативному просторі прагматичний ефект та автентичність часто є важливішими за сувору нормативність.

2.3 Дослідження адекватності передачі сарказму та іронії в українському перекладі

Одним із ключових завдань дослідження є оцінка того, наскільки ефективно український переклад відтворює емоційно-оцінні та прагматичні характеристики мовної особистості автора. З огляду на те, що сприйняття стилю оповідача значною мірою залежить від читацької інтерпретації, було застосовано метод анкетування, який дав змогу проаналізувати реакцію реальних читачів на перекладені висловлювання, що містять ознаки сарказму, іронії, провокативності та цинічного відтінку.

З огляду на те, що сприйняття стилю оповідача та його прагматичного навантаження значною мірою залежить від читацької інтерпретації (тобто від реального впливу тексту на реципієнта), було застосовано метод анкетування (опитування). Цей емпіричний підхід дав змогу вийти за межі суто лінгвістичного аналізу та проаналізувати реакцію реальних читачів на конкретні перекладені висловлювання. Вибірка фраз для анкети включала саме ті одиниці тексту, які містять явні або приховані ознаки вказаних вище прагматичних маркерів (сарказму, іронії, провокативності, цинізму).

Опитування проводилося онлайн для забезпечення зручності та широкого охоплення, хоча вибірка була невеликою. Усього участь взяли четверо осіб різних вікових категорій: 22, 22, 23 та 48 років. Незважаючи на невелику кількість респондентів, такий розподіл дозволив простежити потенційну залежність ефективності сприйняття перекладу та адекватності розпізнавання емоційно-оцінних відтінків від вікового чинника та, відповідно, відмінностей у соціальному, культурному та мовному досвіді читачів.

Анкета була сформована таким чином, щоб визначити:

- чи розпізнають табуйовану лексику перекладі;
- наскільки збереженим є провокативний характер висловлювань;
- які емоції викликає переклад у читача;
- чи відповідає емоційний вплив перекладу очікуваному від оригіналу.

За результатами аналізу відповідей респондентів віком 22 роки, було встановлено, що переклад сприйнято чітко та однозначно. Обидва респонденти прямо вказали на наявність та ідентифікували такі ключові прагматичні маркери, як сарказм, іронія та провокативність. Це свідчить про вдалу та ефективну передачу комунікативної інтенції автора в перекладеному тексті, оскільки молоді читачі змогли адекватно декодувати експресивний рівень висловлювань.

Реакція цієї групи характеризувалася іронічністю та легким здивуванням, що відображає активне розпізнавання інтелектуальної гри та підтексту, закодованого автором. Примітно, що емоційний вплив перекладу був оцінений як приблизно рівнозначний або навіть дещо сильніший порівняно з очікуваним ефектом від оригінального тексту. Цей результат демонструє високий рівень читацької залученості та точне розуміння стилю автора, підтверджуючи високу ступінь еквівалентності перекладу на прагматичному рівні для цієї вікової когорти.

Респондент віком 23 роки продемонстрував нейтральне, але загалом позитивне сприйняття перекладу. Сарказм та іронія були розпізнані як складові авторського стилю, що підтверджує функціональну адекватність перекладу. Однак, емоційний вплив висловлювань був оцінений як дещо слабший порівняно з очікуваним рівнем експресивності.

Така реакція може бути інтерпретована як свідчення помірною дистанціювання респондента від надмірної експресивності автора або як індикатор сприйняття стилю як менш актуального чи релевантного для особистого комунікативного досвіду читача. Розпізнавання прагматичної функції при зниженні емоційного резонансу вказує на те, що переклад зберіг когнітивну інформацію про авторську інтенцію, але частково втратив її інтенсивність на афективному рівні.

Зовсім інша реакція спостерігався у респондента віком 48 років. Хоча респондент вказав на загальні емоції здивування та провокації, він відзначив, що не повністю зрозумів зміст висловлювання та авторську позицію. Це дуже важливо для того, щоб зрозуміти, наскільки добре працює переклад.

Таке неповне розуміння можливо, означає, що переклад втратив частину свого впливу під час перекладу, особливо тих нюансів, що стосуються цинічного або

іронічного підтексту. Крім того, це може вказувати на те, що іронічно, можливо, навіть агресивний або цинічний, стиль автора є менш природним чи звичним для цієї вікової групи або не вписується в те, як зазвичай спілкуються люди цього віку. У порівнянні з молодшими респондентами, старший читач, ймовірно, проявив нижчу толерантність до провокативної комунікації, що призвело до часткового нерозуміння авторського задуму, який використовує складні прагматичні стратегії. Це показує, як вік і життєвий досвід впливають на розуміння на ефективність сприйняття перекладу.

З метою визначення ефективності відтворення сарказму в українському перекладі було проведено опитування серед респондентів різного віку, яким запропонували проаналізувати вибрані фрагменти з тексту. Учасники оцінювали, чи розпізнали вони іронію/сарказм, а також які емоції викликали висловлювання. Нижче подано результати їхнього сприйняття, що демонструють відмінності у розумінні прагматичного підтексту залежно від вікової категорії.

Приклади речень, які оцінювали респонденти, були обрані таким чином, щоб містити явні або приховані ознаки сарказму, іронії, цинізму та провокативності. Ці висловлювання дозволяли перевірити, наскільки український переклад передає емоційно-оцінні та прагматичні характеристики мовної особистості автора. Респонденти аналізували кожне речення, оцінюючи наявність іронії та сарказму, емоційний вплив та природність мови оповідача.

1. Not giving a f*ck does not mean being indifferent; it means being comfortable with being different. [50] - Не забивати на все — не означає бути байдужим; це означає вміти почуватися комфортно, будучи іншим.

2. Maturity is what happens when one learns to only give a fuck about what's truly fuckworthy. [50] - Зрілість — це коли вчишся хвилюватися лише через те, що насправді того варте.

3. Don't give a f*ck. [50] - Не переймайся через дрібниці.

1. Чи відчули Ви цинічний відтінок у перекладі наведених висловів?

Варіанти відповіді:

Так, чітко

Частково

Ні

Важко відповісти

2. Оберіть, якою мірою переклад зберіг провокативний або викличний характер

висловлювання:

1 – повністю втрачено

2 – майже не зберігся

3 – частково зберігся

4 – переважно зберігся

5 – повністю збережено

3. Які емоції у Вас викликало висловлювання у перекладі? (можна обрати кілька варіантів)

- Сміх / іронічна реакція
- Здивування
- Роздратування / провокативність
- Нейтрально
- Інше (вказіть)

4. Як би Ви оцінили емоційний вплив перекладеного висловлювання порівняно з очікуваним від оригіналу?

- Суттєво слабший
- Дещо слабший
- Приблизно однаковий
- Сильніший / більш виразний
- Важко сказати

Таблиця 1.1

Респонденти	Питання 1	Питання 2	Питання 3	Питання 4
Респондент 1, 22 роки	Так, чітко	4	Сміх/іронічна реакція, здивування	Приблизно однаковий
Респондент 2, 23 роки	Частково	4	Нейтрально, іноді провокативність	Приблизно однаковий
Респондент 3, 22 роки	Так, чітко	5	Нейтрально	Сильніший / більш виразний
Респондент 4, 48 років	Частково	3	Здивування, роздратування / провокативність	Важко сказати

Отримані результати емпіричного дослідження, засновані на аналізі реакцій респондентів різних вікових груп, дозволяють сформулювати низку конкретних висновків щодо ефективності українського перекладу у відтворенні емоційно-оцінних та прагматичних характеристик мовної особистості автор.

Узагальнення результатів

Отримані результати дозволяють зробити такі висновки:

Диференційована Ефективність Перекладу За Віковим Чинником

Респондент 1 та 2 (22 Роки): Висока Еквівалентність

1. Переклад ефективно передає сарказм та іронію у сприйнятті молодшої аудиторії, яка продемонструвала найвищу здатність розпізнавати складний прагматичний зміст та оцінювати його адекватно.

2. Сприйняття було чітким та однозначним, з високим ступенем когнітивної та афективної ідентифікації авторської інтенції.

3. Реакція характеризувалася високим рівнем емоційної залученості, що свідчить про повну реалізацію експресивного потенціалу перекладу для цієї групи.

Це підтверджує високу прагматичну еквівалентність перекладу для молодіжної читацької спільноти.

Респондент 3 (23 Роки): Часткова Нейтралізація Ефекту

1. 23-річний респондент також розпізнав комунікативний намір (сарказм, іронію), підтверджуючи базову адекватність перекладу на рівні когнітивного декодування прагматичних маркерів.

2. Однак, емоційна реакція була стриманішою, а оцінка емоційного впливу — слабшою порівняно з очікуваним рівнем. Це може свідчити про часткову нейтралізацію стилістичного ефекту під час перекладу, або ж про індивідуальну толерантність до експресивності, що призводить до меншого афективного резонансу.

3. У цьому випадку переклад зберіг функцію (розуміння), але знизив інтенсивність (емоційний вплив).

Респондент 4 (48 Років): Проблеми Розуміння та Дистанціювання

1. У респондента віком 48 років провокативний тон висловлювання викликав емоцію здивування та відчуття провокації, проте розуміння (когнітивний аспект) було неповним.

2. Це засвідчує можливу невідповідність перекладу комунікативним очікуванням старшої аудиторії. Неповна ідентифікація авторської позиції може бути спричинена відмінностями у соціокультурному досвіді або вікових параметрах комунікативних норм, де експресивний, цинічний або провокативний стиль сприймається як менш природний або важчий для декодування.

3. Цей результат є критично важливим у контексті адаптації перекладу до культурно-вікових особливостей цільового читача, піднімаючи питання про необхідність врахування цільової аудиторії при виборі перекладацьких стратегій.

Проведене дослідження однозначно підтвердило, що український переклад книги Марка Менсона загалом зберігає ключові емоційно-оцінні та функціональні характеристики мовної особистості автора. Це означає, що перекладачу вдалося відтворити той самий провокативний, прямий та неформальний стиль, який є візитівкою Менсона.

Водночас, дослідження виявило, що ефективність сприйняття цього стилю значною мірою залежить від віку та культурного досвіду читача.

Молодші респонденти (наприклад, віком 22–23 роки) продемонстрували здатність чітко розпізнати сарказм, іронію та провокативність перекладу. Вони легко декодували авторські натяки та емоційно реагували на текст відповідно до задуму. Це свідчить про високу когнітивну та афективну адекватність перекладеного тексту для цієї аудиторії, яка є більш відкритою до неформального та зниженого лексичного стилю, характерного для інтернет-дискурсу.

Старший респондент (наприклад, віком 48 років), навпаки, демонстрував часткове непорозуміння або дистанціювання від стилю автора. Хоча ця аудиторія фіксувала шокуючі моменти, вона не завжди сприймала їх як гумор чи іронію, а іноді — як надмірну грубість. Це підкреслює прямий вплив соціокультурного та вікового чинника на сприйняття перекладеного тексту, оскільки для цієї групи норми літературності є більш жорсткими.

Таким чином, результати дослідження дозволяють зробити висновок, що український переклад здебільшого успішно відтворює авторський гумор, сарказм і провокативність, проте його ефективність варіюється залежно від читацької групи. Цей висновок підкреслює необхідність збалансованого підходу до перекладу, де потрібно вміло поєднувати точність змісту, культурну адаптацію (особливо при роботі з нецензурною лексикою) та збереження стилістичної індивідуальності автора. Загалом, отримані дані свідчать про те, що переклад дозволяє українському читачеві відчувати характерний голос Менсона, зберігаючи живість, прямоту та емоційний вплив оригіналу, що є головним показником успішної функціонально-прагматичної роботи.

Висновки до розділу 2

Розділ II дослідження висвітлює лінгвопрагматичні параметри мовної особистості оповідача у книзі Марка Менсона *The Subtle Art of Not Giving a Fck** та особливості їхнього відтворення в українському перекладі. Проведений аналіз показав, що лексичний рівень мовної особистості автора є ключовим інструментом

формування стилю, комунікативної стратегії та емоційного впливу на читача. Лексика Менсона відзначається насиченістю емоційними маркерами, сленговими виразами та табуйованими словами, що дозволяє створювати ефект прямого, широкого й неформального спілкування. Такий вибір слів передає авторську позицію, іронію, самоіронію та сприяє формуванню образу «антикоуча» — радикально чесного та відвертого оповідача.

Особливу роль у структурі мовної особистості оповідача відіграє прагматичний рівень лексики. Емоційно забарвлені слова та фразеологізми не лише передають смислове навантаження, а й виконують функцію акцентуації, створюють ритмічні та інтонаційні патерни, регулюють емоційний відгук читача та забезпечують ефект присутності автора у тексті. Застосування імперативних конструкцій, модальних часток, риторичних запитань і вигуків стимулює емоційну реакцію, формує довірливий та інтерактивний діалог із читачем і створює відчуття персональної взаємодії.

Розмовна та сленгова лексика в тексті Менсона виконує кілька взаємопов'язаних функцій. По-перше, вона забезпечує доступність і зрозумілість складних філософських і психологічних концепцій, трансформуючи абстрактні ідеї на практичні, життєві поради. По-друге, вона формує ефект близькості, персоналізує діалог і дозволяє читачеві ідентифікувати себе з автором. Така стратегія руйнує комунікативну дистанцію, підсилює психологічну ефективність тексту та сприяє активному засвоєнню ідей.

Надзвичайно важливою є роль табуйованої лексики та обценізмів у тексті. Вони виступають потужним прагматичним засобом, що забезпечує шоковий ефект, привертає увагу та формує образ радикально чесного «анти-гуру». Використання таких одиниць підсилює емоційний заряд висловлювань, маркує цільову аудиторію та одночасно відштовхує тих читачів, які не готові до прямої, провокативної комунікації. Таким чином, табуйована лексика стає стратегічним інструментом як комунікативного, так і маркетингового характеру, забезпечуючи вірусність тексту та впізнаваність авторського стилю.

Переклад цих лексичних та прагматичних особливостей українською мовою є складним процесом, що потребує збереження авторського «голосу», емоційного забарвлення та прагматичних ефектів. Аналіз українського перекладу показав, що адекватне відтворення сленгу, розмовних конструкцій, табуйованих слів та імперативних виразів дозволяє зберегти емоційний вплив і стилістичну ідентичність оповідача, але ефективність сприйняття може варіюватися залежно від віку та культурного досвіду читачів. Молодші респонденти (22–23 роки) змогли адекватно розпізнати сарказм, іронію та провокативність перекладу, відчувши емоційний та комунікативний вплив авторського стилю. Старші респонденти (48 років) частково не змогли розпізнати усі нюанси іронії та цинізму, що вказує на необхідність врахування культурних та вікових особливостей цільової аудиторії при адаптації провокативних та емоційно забарвлених висловлювань.

Таким чином, розділ II демонструє, що мовна особистість Марка Менсона формується через інтеграцію емоційно насиченої лексики, сленгу, табуйованих слів та прагматичних стратегій, що забезпечує високу ефективність комунікації та формує унікальний авторський стиль. Український переклад, при дотриманні принципів прагматичної еквівалентності, може успішно передати ці параметри, зберігаючи автентичність, емоційний вплив і інтерактивність тексту, водночас підкреслюючи культурні та мовні особливості цільової аудиторії. Цей висновок підкреслює важливість комплексного підходу до перекладу емоційно та прагматично насичених текстів, де ключовим завданням є не лише передача смислу, а й відтворення авторської мовної особистості та її впливу на читача.

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЇ ТА ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ СТИЛІСТИЧНИХ ДОМІНАНТ У МОВЛЕННІ ОПОВІДАЧА

3.1 Мовлення оповідача на синтаксичному рівні та його відтворення українською

Синтаксична будова тексту у творі Марка Менсона є основним механізмом створення його унікального стилю. Цей синтаксис навмисно імітує спонтанну, неформальну усну комунікацію [6]. Такий вибір стратегічно спрямований на руйнування комунікативної дистанції та створення ефекту безпосереднього, живого діалогу з читачем, що є критично важливим для його філософії «анти-коучингу», де автор прагне бути товаришем, а не відстороненим наставником.

Оповідач активно використовує синтаксичні прийоми, які відрізняються від стандартних правил, щоб посилити виразність та емоційно виділити ключові ідеї [11]. Наприклад, Стилістичні Інверсії (Зміни Порядку Слів) — це свідоме порушення звичної структури речення, що слугує для акцентування найважливіших слів або оціночних моментів. Інверсія дозволяє виділити головні думки, роблячи висловлювання більш експресивним та надаючи йому вагомості. У цинічно-іронічному дискурсі Менсона інверсії часто використовуються, щоб несподівано винести оціночне слово чи висновок на початок речення.

Для імітації швидкого, динамічного темпу живої розмови, де думка формується не завжди лінійно, застосовуються прийоми стиснення та фрагментації тексту. Неповні Речення (Еліпсис) — це коли автор свідомо пропускає ті частини речення, які читач легко може відновити з контексту [34]. Еліпсис надає тексту динаміки та енергійності, створюючи враження стислості думки. Це імітує високий темп реальної розмови, коли мислення випереджає повне висловлювання, і сприяє тому, що фрази стають більш афористичними (схожими на влучні вислови). Головна мета еліпсису — посилення задуму автора за рахунок лаконічності.

Інший прийом, Парцеляція (Розрив Речення) — це коли єдина за змістом думка розділяється на декілька інтонаційно окремих частин, оформлених як самостійні речення [26]. Парцеляція створює переривчасту ритмічну структуру, яка відображає

емоційну насиченість або внутрішнє напруження [27]. Найважливіше — вона фокусує увагу читача на відокремленій частині, яка набуває додаткового смислового та емоційного акценту.

Синтаксичні прийоми також слугують для введення суб'єктивної оцінки та коментаря, що відображає процес роздумів автора. Сегментація та Вставні Конструкції — це стилістичне виділення частини висловлювання до або після основного речення за допомогою розділових знаків. Ці конструкції слугують для внесення особистої оцінки, пояснення або самокорекції [36]. Вони відображають процес мислення автора у реальному часі. Прагматична цінність цих конструкцій полягає у створенні пауз, які підкреслюють ставлення автора до викладеної інформації, що є критично важливим для передачі іронічного, цинічного або жартівливого тону оповідача [37].

У перекладі збереження цих інтонаційно-синтаксичних особливостей є обов'язковим для досягнення прагматичної еквівалентності (збереження впливу). Ці синтаксичні прийоми є невід'ємною складовою авторської стилістики Менсона і формують характер «антикоуча» — прямолінійного, емоційно відкритого та водночас глибоко рефлексивного оповідача [39].

Для перекладача адекватне відтворення цих синтаксичних рис є визначальним завданням для збереження комунікативного та прагматичного потенціалу тексту. Перекладацьке моделювання синтаксису вимагає не просто буквального перенесення структури, а пошуку функціональних еквівалентів в українській мові [41]. Зокрема, використання аналогічних чи компенсаційних трансформацій є необхідним для збереження ритму, інтонаційної динаміки та емоційного впливу, характерного для розмовного стилю [42].

Недотримання цих принципів — наприклад, перетворення парцеляції на складні речення або використання виключно прямого порядку слів — може призвести до того, що переклад втратить свою динаміку, звучатиме штучно або надмірно формально, а «голос» оповідача буде сприйматися менш виразним та автентичним [12].

Таким чином, зіставний аналіз синтаксичних трансформацій є критично важливим для оцінки успішності збереження лінгвопрагматичних параметрів мовної особистості оповідача в перекладі [13].

Однією з ключових комунікативно-прагматичних стратегій автора є активне використання питальних та окличних речень. Вони сприяють не лише моделюванню ефекту живого діалогу, але й виконують функцію провокації й посиленого психологічного впливу на читача. У стилі оповідача простежується поєднання риторичних запитань, прямого звернення до адресата та імперативно забарвлених конструкцій, які не лише актуалізують експресивне навантаження висловлювання, але й створюють відчуття інтимності та невимушеного усного спілкування.

Використання риторичних запитань у тексті є потужним механізмом залучення читача. Вони виконують роль не класичних запитань, що вимагають фактичної відповіді, а скоріше слугують для спонукання до внутрішнього діалогу та саморефлексії.

Через ці питання автор нібито спільно з читачем шукає істину, вводячи його безпосередньо у свій процес мислення. Це ефективно руйнує комунікативну дистанцію, створюючи відчуття близькості та довіри.

Прагматична функція риторичних питань полягає у підсиленні аргументації та емоційній актуалізації ключових тез. Вони часто використовуються не для встановлення факту, а для ствердження протилежного або для емоційного підкреслення висновку, який автор вважає або очевидним, або, навпаки, парадоксальним. Це робить виклад більш динамічним і переконливим.

Як приклад, риторичне запитання: “What the hell are you doing with your life?” передано в українському перекладі конструкцією: «Що, чорт забирай, ти робиш зі своїм життям?». Перекладач, зіткнувшись із потужно зарядженою та неформальною конструкцією оригіналу, обрав стратегію збереження прагматичного ефекту з частковою адаптацією до норм цільової культури. Ключовим моментом є збереження інвективності: емоційно маркований елемент *hell* був замінений на експресивний український відповідник «чорт забирай». Ця заміна дозволила адекватно відтворити провокативний характер авторського звернення та його емоційну категоричність, не

послаблюючи інтенсивності впливу. Переклад забезпечує прагматичну еквівалентність, оскільки український варіант так само викликає очікувану емоційну реакцію та стимулює самокритику. Додатково, збереження прямого звернення через займенник другої особи однини «ти» підкреслює інтимний, директивний тон, що є важливим для філософії Менсона.

Окличні речення та фрази, що звучать як накази, використовуються, щоб надати тексту категоричності та емоційної гостроти. Прямі звернення та накази перетворюють текст на інструкцію або заклик до дії, що значно посилює переконуючий ефект. Вони прямо вказують читачеві на критичну важливість викладеної поради.

Максимальна експресивність окличних речень потрібна для вираження сильної оцінки або для емоційного підсилення мотиваційних гасел. Вони допомагають автору висловити цинічне здивування чи обурення з приводу абсурдності суспільних норм. Щоб зберегти силу впливу (прагматичну еквівалентність), перекладач повинен не лише залишити окличний знак, але й знайти адекватні українські емоційні слова, які несуть таку ж категоричність. Це складне завдання, оскільки занадто літературний переклад може знешкодити провокативний ефект оригіналу.

Таким чином, спільна робота питальних та окличних речень ефективно забезпечує двосторонній вплив: вони одночасно залучають читача через інтимний тон, а й провокують його, підтверджуючи, що синтаксис Менсона — це свідомо обраний інструмент для формування його унікального, відвертого стилю.

При аналізі того, як перекладач передає комунікативний задум, важливо звернути увагу на приклади, де він свідомо послаблює експресію задля адаптації тексту до норм цільової мови. Наприклад, риторичне запитання “*Why do you give a f*ck about all these things?*”^{*} — побудоване на використанні грубого слова для створення провокативного ефекту — у перекладі трансформується у «Чому ти взагалі переймаєшся усім цим?». У цьому випадку помітне пом'якшення емоційного напруження: табуйоване слово *fck**, яке в оригіналі виконує функцію шокового впливу, замінене нейтральним «взагалі переймаєшся».

Попри те що така трансформація знижує агресивність висловлення, вона не є випадковою – це перекладацьке рішення, яке випливає з необхідності дотримуватися мовних норм та уникати надмірної вульгарності, характерної для англомовної попкультури, але менш прийнятної в українському літературному дискурсі. Перекладач, очевидно, обирає стратегію помірної адаптації: замість прямого відтворення експресії він передає загальний емоційний посил, зберігаючи логіку висловлення та іронічну тональність, але не виходячи за межі мовленнєвої допустимості для широкої аудиторії.

Таке рішення свідчить, що прагматична еквівалентність може реалізовуватися не тільки через точне відтворення емоційного рівня, а й через підбір виразів, які викликають аналогічну реакцію у читача, але вже в межах його культурних очікувань. Тобто перекладач ніби компенсує втрату грубості нецензурного слова за рахунок ширшої інтонаційної пластичності — через використання риторичного запитання, інтонаційний наголос і збереження певної провокативності.

Важливо зазначити, що повне буквальне відтворення такого вислову могло б виглядати надмірно агресивним або навіть неприродним у контексті українського перекладу. Тому у цьому випадку бачимо не відхід від авторського стилю, а радше адаптаційне коригування, що дозволяє зберегти дистанційно-іронічне ставлення наратора, не порушуючи при цьому звичних норм сприйняття для читача. Це приклад того, як перекладач балансує між формальною точністю та прагматичною доцільністю, забезпечуючи ефективність впливу – хоч і через інший інструментарій, ніж в оригіналі.

Використання окличних конструкцій суттєво впливає на тональність висловлювання, адже саме через них автор підсилює емоційність і категоричність своїх тверджень. У прикладі “That’s the problem! We care too much!”[50], перекладеному як «Ось у чому проблема! Ми занадто переймаємося!», перекладач загалом вдало передає структуру та зміст. Парцеляція збережена, ритм висловлення дотримано, і твердження звучить енергійно.

Однак, помітно, що в оригіналі додатковий акцент створюється ще й через курсив, який автор використовує як інструмент візуальної інтонації [11]. Це не просто

декоративний елемент — він працює як заміник підвищення голосу або емоційної паузи.

У перекладі відсутність цього графічного виділення робить репліку менш наполегливою. Вона все ще звучить ствердно, але вже без того «удару», який мав авторський варіант. І хоча перекладач точно відтворив зміст та інтонаційний напрямок (емоційне твердження, певна роздратованість), намір автора донести майже протестну категоричність втрачається частково. Це рішення можна пояснити прагненням зберегти загальну стилістичну рівновагу тексту і не перевантажувати переклад візуальними ефектами, які в українській книговидавничій практиці зазвичай використовуються стриманіше [31].

Фактично, маємо приклад того, як невелика графічна деталь може суттєво впливати на сприйняття читачем. Відсутність курсиву не змінює зміст, але змінює ступінь натиску. В оригіналі це звучить як емоційне прозріння — майже як момент раптового усвідомлення, що має зачепити читача. У перекладі це більше виглядає як раціональний висновок, без того внутрішнього вибуху. Молодша аудиторія, яка звикла до більш стриманого візуального оформлення, навряд чи відчує різницю, тоді як читач із досвідом роботи з англомовною літературою може сприйняти це як згладжений варіант.

Загалом перекладач зберігає суть, але поступається ступенем емоційності. Це ще раз показує, що переклад не обмежується граматичною або семантичною точністю — він включає і роботу з ритмом, невербальними акцентами та навіть графічними засобами, які теж формують стиль автора.

Окрему увагу в аналізі слід приділити тому, як перекладач працює з ритмом та екзистенційним навантаженням тексту. Яскравим прикладом прямого, майже шокового звернення до читача є фраза: “You and everyone you know is going to die someday.” В українському варіанті це речення відтворено як «Ти — і всі, кого ти знаєш, — одного дня помреш.». Тут ключову роль відіграє пунктуаційне рішення: перекладач використовує тире для виділення вставної частини. Таке графічне оформлення виконує важливу функцію — воно створює вимушені паузи, які розбивають фразу на смислові блоки, змушуючи читача зупинитися і повністю

усвідомити масштаб сказаного. Хоча зміна пунктуації дещо відрізняється від оригіналу, вона забезпечує ритмічну еквівалентність та посилює момент кульмінаційної подачі інформації. Це свідчить про прагнення перекладача не просто передати зміст, а зберегти емоційну тональність та драматизм моменту, залишаючись при цьому в межах стилістичних норм української мови.

Не менш важливу роль у створенні ефекту «анти-гуру» відіграють імперативні (наказові) та провокативні конструкції, які звучать як прямі команди. Наприклад, категорична порада “So stop trying to be perfect. Just stop.” [50] перекладена майже дослівно: «Тож припини намагатися бути ідеальним. Просто припини.». У цьому випадку обрана стратегія дослівного відтворення з мінімальними втручаннями, і це рішення виявилось найбільш ефективним. Відсутність ускладнень чи літературних прикрас дозволила повністю зберегти авторську категоричність — Менсон тут не просить і не радить, а вимагає зміни поведінки. Особливо важливим є збереження лексичного повтору дієслова «припини», яке діє як емоційна крапка. Цей прийом створює рваний, стакато-ритм, що посилює психологічний вплив на читача та підкреслює безапеляційність авторської позиції.

Підсумовуючи аналіз функціонування питальних, окличних та імперативних конструкцій, можна зробити висновок, що перекладач у більшості випадків успішно зберігає прагматичну силу висловлювання та комунікативну спрямованість оригіналу. Попри окремі випадки вимушеного пом'якшення експресивності (наприклад, у роботі з лайкою), загальна стратегія перекладу характеризується чітким тяжінням до відтворення авторської інтонації. Перекладач вдало балансує між збереженням провокативного стилю Менсона та врахуванням культурно-мовних особливостей української аудиторії. Це свідчить про те, що головна мета перекладу — підтримання ефекту прямого, невимушеного спілкування та персонального впливу на читача — була успішно досягнута.

3.2 Мовлення оповідача на лексичному рівні та його відтворення українською

У цьому підрозділі проаналізовано, як перекладач передає стилістичні засоби, через які Марк Менсон формує іронічний, саркастичний і часом цинічний тон у книзі *The Subtle Art of Not Giving a Fck**. Особливу увагу зосереджено на тому, як в українському перекладі відтворюється гумор, побудований не лише на словах, а й на інтонації, структурі висловлення, культурних алюзіях та особливій манері автора «говорити напрому». Важливим є те, що гумористичний ефект у Менсона не має розважальної функції як такої — він використовується як інструмент впливу, щоб спровокувати читача задуматись і переосмислити поширені уявлення про саморозвиток та життєві пріоритети.

Гумор Менсона ґрунтується насамперед на іронії та сарказмі. Через контраст між очікуваним і реальним автор демонструє критичне ставлення до популярних мотиваційних теорій та надмірного прагнення до успіху. Наприклад, вислів “*Don’t give a f*ck*”* працює одразу в кількох напрямках: це і порада, і провокація, і реакція на суспільний тиск «бути кращим». Український переклад зберігає радше зміст та філософію твердження, ніж його шоківий ефект — що пояснюється культурними особливостями сприйняття лайливої лексики та більш стриманими мовними нормами.

Окрему роль відіграють перебільшення та гротеск. Менсон часто описує стандартні життєві ситуації так, ніби вони досягають апокаліптичної ваги, завдяки чому читач може посміятися над власною драматизацією проблем. Таке перебільшення створює комічний ефект і підсилює іронічний настрій. В українському перекладі гіпербола передається здебільшого через збереження структури висловлювання та чіткий інтонаційний ритм, хоча іноді перекладач відмовляється від надмірно гострих формулювань, адаптуючи їх до мовної природності.

Важливим компонентом авторського стилю є неологізми та сленг. Менсон часто створює слова або використовує незвичні мовні конструкції, щоб спровокувати читача і передати неформальний характер спілкування. У перекладі ці елементи здебільшого адаптовано, часом через пошук українських аналогів, іноді через

описовий переклад. Хоч це дозволяє уникнути штучності, у певних випадках зменшується ефект несподіванки — а саме він часто є основою гумору автора.

У цілому стилістичні прийоми Менсона працюють на створення ефекту «живої» розмови — ніби автор звертається безпосередньо до читача, не дотримуючись дистанції. Перекладач загалом зберігає таку манеру, відтворюючи невимушений стиль та логіку авторських міркувань. Водночас помітно, що іноді гострота висловлювань свідомо знижується, щоб уникнути надмірної вульгарності або культурного шоку, що для частини читачів могло би бути неприйнятним.

Таким чином, аналіз показує, що гумор у перекладі здебільшого збережено на рівні змісту й інтонації, однак у деяких випадках він стає менш провокативним через адаптацію мовних засобів до українських норм. Це підтверджує важливість стратегічного балансування між точністю та культурною доречністю, адже надмірна буквальність могла б призвести до неприродності перекладу, тоді як надмірне пом'якшення — до втрати характерної авторської манери.

Під час перекладу українською мовою одним із головних завдань було не просто передати зміст слів, а й зберегти характерний для Марка Менсона провокативний, іронічний та місцями цинічний стиль. Важливо було досягти того самого емоційного впливу на читача, який має оригінальний текст, навіть якщо будова або слова в реченні частково змінювалися. Перекладач мусив враховувати не лише лексичні нюанси, а й культурні відмінності, щоб гумор і сарказм залишалися зрозумілими та природними для українського читача. Це означало, що іноді доводилося відходити від буквального перекладу і шукати інші способи передати ту саму емоційну напруженість або іронію.

Одним із найчастіших підходів стало використання перекладацьких еквівалентів. У таких випадках перекладач намагався знайти в українській мові вислови, що передають максимально близький емоційний, стилістичний та функціональний ефект. Наприклад, ключова фраза *“Don't give a f*ck”* (груба лайка) була перекладена як «Забивати на все». Хоч зміст дещо трансформовано, переклад звучить природно, зберігаючи іронічний настрій та заклик автора дистанціюватися від надмірної важливості несуттєвих проблем. Такий підхід допомагає підтримувати

безпосередність та характерну розмовну інтонацію автора, роблячи текст живим і легким для сприйняття.

Другою стратегією стало застосування перекладацьких аналогів, що передбачає адаптацію висловлювань через використання місцевих, зрозумілих українському читачу мовних форм. У таких випадках перекладач свідомо відходить від буквального перекладу, надаючи перевагу фразам, які краще працюють у культурному та мовному контексті. Це дозволяє зберегти ритм вислову, гумористичний або провокативний підтекст, а також легкість сприйняття, навіть якщо точне словосполучення оригіналу не відтворюється. Такий прийом допомагає перекладу залишатися природним, при цьому передаючи характер автора і його голос.

У випадках, коли буквальне відтворення гумору, сарказму чи гостроти неможливе через відмінності в структурі або значенні між мовами, перекладач використовує стратегію компенсації. Вона полягає у введенні додаткових емоційно-оцінних слів, зміні синтаксичної будови або навіть перебудові цілої репліки, щоб відновити необхідний комунікативний ефект. Наприклад, якщо груба лайка була пом'якшена, перекладач може залишити агресивну синтаксичну будову, використати короткі імперативні речення чи парцеляцію, щоб підсилити напруженість або іронічність. Завдяки компенсації зберігається чіткий авторський меседж і його емоційна інтенсивність, навіть якщо окремі слова або вислови змінені.

Застосування цих стратегій дозволяє перекладу виконувати не лише інформативну функцію, а й передавати стиль, емоції та авторську інтонацію. Це забезпечує українському читачеві досвід, максимально наближений до того, який отримує читач оригіналу. Навіть за умов певних структурних змін переклад залишається комунікативно рівноцінним, зберігаючи ключові інтонаційні, емоційні та стилістичні характеристики авторського висловлення, роблячи текст живим, легким для сприйняття та впливовим.

Окрім загальних стратегій перекладу гумору, у книзі Менсона можна знайти конкретні приклади комічного ефекту, який ґрунтується на несподіваних порівняннях, перебільшенні та словесній гротескності. Наприклад, автор описує ситуацію з вибором життєвих пріоритетів так: *“Our culture today is obsessively focused*

on unrealistically positive expectations: be happier, be healthier, be the best». Тут іронія полягає в тому, що він критично висвітлює соціальні стереотипи про «ідеальне життя», а перебільшення цих очікувань створює комічний ефект. В українському перекладі подібний меседж передано через відповідні фрази, що передають критику надмірного прагнення до успіху, зберігаючи легку насмішку над культурними нормами.

Ще один приклад гумору проявляється через словесну гру і провокаційну лайку. Вислів *“Don't give a f*ck”* працює одночасно як порада, іронічне зауваження та заклик не піддаватися надмірному тиску суспільства. У перекладі він трансформований на «Забивати на все», що зберігає прямоту та іронічний тон автора, але адаптовано до українських мовних норм, де пряма лайка може бути надто шоковою для широкого кола читачів.

Менсон також часто використовує перебільшення та гротеск для підкреслення абсурдності щоденних ситуацій. Наприклад, він описує власні невдачі або страхи настільки драматично, що читач може посміятися над собою та власними переживаннями. В українському перекладі ці перебільшення передаються через ритм і структуру речень, інколи із легким пом'якшенням, щоб зберегти природність мови.

Не менш важливий елемент гумору — авторські неологізми та сленгові вислови. Менсон створює власні словесні конструкції або використовує незвичні вирази, що додають легкості та розмовності тексту. Український перекладач у таких випадках часто шукає локальні аналоги або пояснює вислів описово, що дозволяє читачеві відчути іронічний тон і прямоту автора, навіть якщо ефект несподіванки дещо зменшується.

Завдяки використанню конкретних прикладів гумору, переклад не лише передає зміст, а й відтворює авторську інтонацію та емоційний вплив, створюючи відчуття «живої» розмови, де читач відчувається безпосереднім співрозмовником Менсона. Це підтверджує, що гумор у книзі працює не як розвага, а як інструмент комунікації та провокації мислення, який український переклад успішно відтворює за допомогою стратегічного поєднання еквівалентів, аналогів та компенсацій.

3.3 Мовна особистість оповідача на комунікативно-прагматичному рівні та специфіка її відтворення українською

У цьому підрозділі аналізується, наскільки український переклад зберігає прагматичний потенціал оригінального тексту Марка Менсона. Прагматичний аспект мовної особистості оповідача передбачає не лише буквальне розуміння висловлювань, а й адекватне сприйняття їхніх емоційно-оцінних, іронічних, саркастичних та провокативних відтінків. Важливо оцінити, чи викликає український переклад у читача такі ж реакції, як оригінал, і чи зберігається ефект «голосу» автора.

Аналіз перекладу книги Марка Менсона показує, що домінантною стратегією було цілеспрямоване збереження експресивності та провокативного ефекту оригіналу. Цей підхід супроводжувався помірним коригуванням найгрубішої лексики, що дозволило адаптувати текст до мовних та культурних норм українського читача, не втрачаючи при цьому його унікального стилю.

Ключовим рішенням, яке визначає прагматичний напрямок перекладу, є спосіб відтворення найголовнішої, і водночас найбільш табуованої, фрази. Така трансформація є яскравим прикладом евфемізації (пом'якшення), яка зберігає іронічно-саркастичний тон та ключовий прагматичний ефект (зневажливе ставлення до дрібниць) [8]. Водночас, вона значно зменшує рівень грубості та вульгарності. Це стратегічне пом'якшення є необхідним для адаптації, оскільки прямий, дослівний переклад міг би бути неприйнятним для значної частини української аудиторії та суперечити видавничим стандартам, що могло б негативно вплинути на комерційний успіх книги [4].

Для досягнення прагматичної еквівалентності перекладач активно використовує компенсаційні прийоми та адаптаційні заміни. Там, де прямий переклад грубої лексики був неможливий або недоцільний, емоційний заряд переносився на інші елементи тексту — через підсилення розмовних маркерів, використання сленгу або збереження риторичних фігур. Це дозволяє передати авторську інтенцію (намір) без критичної втрати ключового комунікативного ефекту: читач все одно відчуває прямий, неакадемічний тон.

Загалом, перекладацькі рішення демонструють системну увагу до прагматичного впливу тексту. Кожне рішення — чи то збереження ритму через парцеляцію, чи то пом'якшення нецензурної лексики, чи то використання прямого звернення «ти» — спрямоване на досягнення однієї мети: забезпечити реакцію читача, максимально близьку до тієї, яку очікував автор оригіналу. Це свідчить про використання функціонально-прагматичного підходу, де домінує не буквальна відповідність, а збереження комунікативної функції та автентичності голосу Марка Менсона.

Нецензурна та емоційно знижена лексика в оригінальному тексті Марка Менсона відіграє роль не просто стилістичної прикраси, а важливого комунікативного інструменту. Вона виконує дві стратегічні функції: по-перше, працює на підсилення експресивності та прямоти авторського голосу, сигналізуючи читачеві про максимальну відвертість, відсутність внутрішньої цензури та автентичність оповідача. По-друге, груба лексика діє як засіб провокації та створення гумористичного ефекту, що дозволяє активізувати увагу аудиторії та налаштувати її на іронічний лад, руйнуючи пафос традиційної мотиваційної літератури [14].

У процесі перекладу українською мовою помітною є тенденція до певного пом'якшення цієї лексичної групи. Перекладач часто вдається до використання евфемізмів або культурно прийнятних, менш агресивних аналогів. Яскравим прикладом такої стратегії є адаптація ключової фрази з дієсловом *f*ck*, яка в українському варіанті трансформувалася у вираз «забивати на все». Таке рішення дозволяє зберегти загальний зміст зневажливого ставлення до дрібниць, але значно знижує градус вербальної агресії, роблячи текст більш прийнятним для широкого загалу та відповідним нормам українського книговидавництва.

Аналіз реакцій респондентів на таку стратегію виявив цікаву вікову динаміку сприйняття. Молодші читачі (віком 22–23 роки) продемонстрували здатність адекватно розпізнавати сарказм, іронію та провокативний ефект висловлювань, незважаючи на те, що лайка була пом'якшена. Для них така адаптація не стала перешкодою для розуміння комунікативного наміру автора. Натомість старший респондент (48 років), хоч і відчув загальну провокативність та емоцію здивування,

частково не зчитав глибинний авторський підтекст. Це може свідчити про те, що адаптація лексики до культурно-мовних норм певною мірою послабила прагматичний ефект для аудиторії, яка менше інтегрована у контекст сучасного неформального дискурсу.

Отже, можна зробити висновок, що переклад забезпечує часткову прагматичну еквівалентність. Український текст успішно зберігає основні емоційно-оцінні та провокативні характеристики оригіналу, проте рівень прямоти та грубості нецензурної лексики було свідомо адаптовано під чутливість цільової аудиторії. Така стратегія є типовим проявом локалізації, коли перекладач прагне зберегти унікальний «голос» автора, не порушуючи при цьому меж прийнятної комунікації в культурі перекладу.

Висновки до Розділу 3

Аналіз синтаксичного, стилістичного та прагматичного аспектів перекладу книги Марка Менсона дозволяє зробити висновок, що український переклад успішно передає ключові риси мовної особистості оповідача та його комунікативно-прагматичний ефект, водночас демонструючи комплексну систему перекладацьких стратегій і трансформацій.

На синтаксичному рівні перекладач прагнув зберегти динаміку, ритм та емоційне забарвлення оригінального тексту. Використання інверсій, еліпсису, парцеляції, вставних конструкцій та сегментацій відтворює особливу «живу» манеру мовлення Менсона, його схильність до афористичності та прямого звернення до читача. Ретельне відтворення питальних, окличних та імперативних конструкцій забезпечує збереження інтерактивного ефекту і провокаційної спрямованості тексту. Водночас перекладач здійснював свідоме пом'якшення надмірно агресивної або грубої лексики, що дозволяло адаптувати текст до культурних та мовних норм української аудиторії, не втрачаючи загальної експресивності і прямоти оповідача.

На стилістичному рівні особливу увагу було приділено гумористичному ефекту, який у Менсона формується через іронію, сарказм, перебільшення, гротеск та словесну гру. Український переклад успішно передає ці особливості за допомогою

стратегій еквівалентів, адаптаційних аналогів та компенсаційних трансформацій. Такі рішення дозволяють відтворити авторську інтонацію та емоційний вплив, зберегти ефект «живої розмови» і забезпечити провокативну функцію гумору. Пом'якшення окремих елементів стилю, таких як лайка чи гострі словосполучення, незначно знижує рівень шокової експресії, але дозволяє тексту залишатися природним і прийнятним для українського читача, зберігаючи при цьому головний авторський меседж.

Прагматичний аспект перекладу підтверджує, що українська версія тексту максимально наближена до оригіналу з точки зору комунікативного ефекту. Використання адаптацій, компенсацій та евфемізацій дозволяє передавати іронічно-саркастичний, провокативний і емоційно насичений стиль Менсона, водночас дотримуючись норм цільової культури. Стратегічні рішення перекладача демонструють баланс між буквальним відтворенням і прагматичною доцільністю, що забезпечує ефективність впливу та збереження «голосу» оповідача.

Таким чином, дослідження показує, що український переклад книги Марка Менсона є прикладом цілеспрямованого функціонально-прагматичного підходу. Він успішно передає синтаксичну динаміку, стилістичну специфіку та гумористичний ефект оригіналу, забезпечує комунікативну і прагматичну еквівалентність, а також підтримує унікальний характер мовної особистості автора. Водночас певні трансформації, особливо в області грубої лексики та візуальних акцентів, демонструють, що переклад не обмежується буквальним відтворенням тексту, а є свідомим результатом адаптації до мовної та культурної специфіки українського читача. Це свідчить про високий професіоналізм перекладача і глибоке розуміння взаємозв'язку між змістом, стилем та прагматичним потенціалом оригінального тексту.

ВИСНОВКИ

Дослідження, проведене у межах магістерської роботи, підтвердило, що мовна особистість автора є багатоплановим та комплексним феноменом, що поєднує лексичні, синтаксичні, прагматичні, стилістичні, когнітивні та культурні аспекти комунікації. У першому розділі було детально проаналізовано теоретичні основи вивчення мовної особистості, її роль у формуванні авторського стилю та взаємодії з читачем. Було встановлено, що мовна особистість не обмежується індивідуальною мовною компетенцією автора: вона відображає його емоційний світ, мислення, соціокультурний контекст та світоглядні орієнтири. Особливу увагу приділено методології дослідження мовної особистості, де поєднання лексико-семантичного, стилістичного, синтаксичного, прагматичного, дискурсивного та когнітивного аналізів забезпечує комплексне розкриття авторського «голосу» та механізмів його формування. На прикладі творчості Марка Менсона було продемонстровано, що індивідуальний стиль автора формується через синтез публіцистичних, розмовних та філософських стилістичних ресурсів, що дозволяє створювати ефективну комунікацію та емоційний контакт із читачем.

Другий розділ акцентував увагу на лінгвопрагматичних параметрах мовної особистості Менсона та особливостях їхнього відтворення в українському перекладі. Проведений аналіз підтвердив, що лексичний рівень є основою стилю автора: сленг, табуйована лексика, емоційно забарвлені вирази та розмовні конструкції формують образ радикально чесного «антикоуча» і забезпечують прямоту, іронію та самоіронію оповідача. Особлива роль відводиться прагматичним функціям мови: імперативи, модальні частки, риторичні запитання та вигуки регулюють емоційний вплив на читача, створюють інтерактивний діалог та відчуття присутності автора. Аналіз українського перекладу показав, що при дотриманні принципів прагматичної еквівалентності можливо зберегти ключові риси авторського стилю, передати емоційний вплив та інтерактивність тексту, водночас адаптуючи його до мовно-культурних норм цільової аудиторії. Виявлено, що ефективність сприйняття перекладу залежить від віку та культурного досвіду читачів, що підкреслює

важливість урахування специфіки цільової аудиторії при адаптації провокативних висловлювань.

Третій розділ поглибив аналіз перекладу з точки зору синтаксису, стилю та прагматики. Дослідження підтвердило, що український переклад успішно передає динаміку, ритм, гумористичний та іронічний ефект оригіналу, відтворює інтонаційний малюнок, афористичність та прямоту мовлення Менсона. Використання інверсій, еліпсису, парцеляції та вставних конструкцій забезпечує «живу» манеру оповіді, а стратегічні трансформації, включно з пом'якшенням грубої лексики, демонструють свідоме балансування між автентичністю авторського «голосу» та прийнятністю тексту для українського читача. Це підтверджує, що переклад є не лише механічним відтворенням лексики, а комплексним процесом адаптації стилю, прагматичних ефектів та культурно-емоційного впливу.

У межах проведеного дослідження об'єктом аналізу виступила мовна особистість сучасного англомовного автора в художньо-публіцистичному дискурсі, що дало змогу комплексно простежити взаємодію індивідуально-авторських стилістичних ознак із комунікативними стратегіями, характерними для змішаного жанру популярної нон-фікшн літератури. Обрана аналітична перспектива дозволила зосередитися на специфіці мовної поведінки автора, виявити домінантні стилістичні маркери та визначити їхню роль у формуванні впізнаваного авторського голосу.

Предметом дослідження стали лексичні, синтаксичні, стилістичні та прагматичні характеристики мовної особистості Марка Менсона у книзі *The Subtle Art of Not Giving a Fck* та способи їхнього відтворення в українському перекладі*. Аналіз цих характеристик дав змогу встановити, які саме мовні засоби конструюють авторську модель комунікації — зокрема, емоційно знижена лексика, іронія, сарказм, розмовність, риторичні відступи, інтонаційна варіативність та пряма адресність до читача. Особливу увагу приділено тому, наскільки повноцінно та адекватно ці елементи передано перекладачем в умовах іншої мовно-культурної системи, а також які перекладацькі трансформації виявилися необхідними для збереження прагматичного ефекту оригіналу.

У цілому, робота показала, що мовна особистість автора та її відтворення в перекладі є складним багаторівневим процесом, який потребує комплексного підходу та використання різних лінгвістичних і перекладацьких методів. Дослідження підкреслило взаємозв'язок між лексичними, синтаксичними та прагматичними параметрами тексту, їх вплив на комунікативну ефективність та способи адаптації перекладу до культурних і вікових особливостей цільової аудиторії. На прикладі книги Марка Менсона продемонстровано, що успішний переклад емоційно та прагматично насичених текстів забезпечує не лише передачу змісту, а й збереження авторського стилю, гумору, іронії та індивідуального «голосу» оповідача, що є ключовим для міжкультурної комунікації та розвитку перекладацької практики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арутюнова Н. Д. Дискурс. Лінгвістичний енциклопедичний словник. Київ: Українська енциклопедія, 2000. С. 127–128.
2. Барчук В. М. Особистості: психолінгвістичний та етнолінгвістичний аспекти. Українська мова: науково-теоретичний журнал. 2025. № 1. С. 3–23.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ, 2009. 376 с.
4. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2004. 344 с.
5. Бережна М. В. Відтворення мовленнєвої характеристики персонажів (на матеріалі англomовних художніх текстів та їх перекладів українською мовою). *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2017. V(34), Issue 124. С. 11–15.
6. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивний і гендерний аспекти: автореф. дис. д-ра філол. наук: 10.02.04. Київ, 2003. 28 с.
7. Воронюк І., Хижняк В. Особливості реалізації мовної особистості в інформаційному суспільстві. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Сер.: Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32(71), № 4(1). С. 13–17.
8. Годісь Ю. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 «Германські мови». Львів, 2019.
9. Годісь Ю. Я. Комунікативно-когнітивні засади мотиваційного жанру «мистецтво успіху» (на матеріалі англomовних текстів): дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2019.
10. Гурбик Ю. Сутність та зміст поняття «Мовна характеристика» як стилістичний засіб створення образів персонажів. *Сучасний рух науки*, 4–5 квітня 2019, Дніпро. С. 286–290.
11. Дисертація... спеціальність 13.00.02 “Теорія та методика навчання (українська мова)”. Київський університет імені Бориса Грінченка. Київ, 2018. 253 с.
12. Загнітко А. П. Категорійний і парадигмальний простір сучасної лінгвоперсонології. *Studia linguistica*. 2016. Вип. 9. С. 150–159.

13. Загнітко А. П. Теорія лінгвоперсоналогії: монографія. Вінниця: Нілан-Лтд, 2017.
14. Карабан В. І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Вінниця: Нова книга, 2003. 608 с.
15. Клепуц Л. Особливості емансипаційної функції ненормативної лексики у творчості Оксани Забужко і Анжели Картер. Літературознавчі обрії. 2010. Вип. 16. С. 247–252.
16. Клепуц Л. Стратегії класифікації ненормативної лексики. Гуманітарні та соціальні науки: матеріали I Міжнар. конф. молодих вчених HSS-2009. Львів, 2009. С. 84–87.
17. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу. Київ: Вища школа, 1982.
18. Коптілов О. М. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2001.
19. Кузнецов М. І. Особливості мовлення персонажу як засіб створення його портрету. Львів: Українська Академія Друкарства. С. 8.
20. Кузнецов М. І. Особливості мовлення персонажу як засіб створення його портрету. Наукові записки... 2013. Вип. 39. С. 165–167.
21. Кулик О., Рубан І. Мовна і мовленнєва особистість: до визначення понять. Теоретична і дидактична філологія. 2014. Вип. 17. С. 76–89.
22. Мацько Л. І. Стилїстика сучасної української мови. Київ: Вища школа, 2005.
23. Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилїстика української мови: підручник. Київ: Вища школа, 2003. 462 с.
24. Папіш В. А. Багатоаспектне дослідження мовної особистості. Слобожанський науковий вісник. 2022. С. 836–849.
25. Папіш В. А. Лінгвопсихоакцентуація елітарної мовної особистості. Вінниця – Ужгород: Ліра, 2022.
26. Папіш В. А. Мовна особистість та вишукана мовна особистість. Вінниця, 2022.
27. Пентиліук М. І., Гайдаєнко І. В. Мовна особистість студента-філолога як суб'єкта професійної підготовки. Слобожанський науковий вісник. 2025. С. 136–142.

28. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми. Полтава: Довкілля-К, 2008.
29. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
30. Селігей П. О. Мовна свідомість: структура, типологія, виховання. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2012. 118 с.
31. Семегін Т. С. Когнітивна лінгвістика: історія становлення і сьогодення. Наукові записки... 2012. Вип. 23. С. 154–155.
32. Строченко Л. В. Мовна ідентичність генія: філософський та лінгвістичний аспекти. Закарпатські філологічні студії. 2023. Вип. 32. Т. 2. С. 73–76.
33. Строченко Л. В. Мовна ідентичність генія. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.32.2.13>.
34. Тихий О. Словник невідповідних нормам української літературної мови слів. Словник мовних покручів. Донецьк: Товариство ім. Олекси Тихого, 2009. С. 9–64.
35. Труганець Л. В. Поняття «мовна особистість» в україністиці. Культура слова. 2012. № 77. С. 127–133.
36. Цепенюк Т. О., Ваврів І. Я., Дзюбановська І. А. Мовленнєвий портрет персонажа художнього твору... 2021. Т. 2. С. 178–182.
37. Чак Є. Д. Складні випадки вживання слів. Київ: Рад. школа, 1984. 217 с.
38. Чемеркін С. А. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Київ, 2009. 240 с.
39. Черненко О. В. Типи мовних особистостей художнього персонажу в мультимодальних інтраперсональних конфліктах. URL: <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-213-59>.
40. Ющук І. П. Мова наша українська. Київ: Видавничий центр «Просвіта», 2001. 315 с.
41. Baker M. In Other Words: A Coursebook on Translation. Routledge, 2011.
42. Biber D., Conrad S., Leech G. Longman Student Grammar of Spoken and Written English. Longman, 2002.

43. Brown P., Levinson S. *Politeness: Some Universals in Language Usage*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. 360 p.
44. Edwards J. *Language and Identity*. Paris: St Francis Xavier University, 2009. 324 p.
45. Geeraerts D. Introduction. *A rough guide to cognitive linguistics*. D. Geeraerts., *Cognitive linguistics: basic readings*. Berlin, New-York: Mouton de Gruyter, 2006. C. 1–28.
46. Halliday M. A. K., Hasan R. *Cohesion in English*. London: Longman, 1976.
47. Hatim B., Munday J. *Translation: An Advanced Resource Book*. London: Routledge, 2004. 394 p.
48. Holmes J. *An Introduction to Sociolinguistics*. 4th ed. Routledge, 2013.
49. Labov W. *Sociolinguistic Patterns*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972. 322 p.
50. Manson M. *The Subtle Art of Not Giving a F*ck*. New York: Harper, 2016.
51. Matsko L. I. *Aspekty movnoi osobystosti u prospektsii pedahohichnoho dyskursu*. *Dyvoslovo*. 2006. № 7. C. 2–4.
52. Newmark P. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981.
53. Nida E. *Toward a Science of Translating*. Leiden: Brill, 1964.
54. Nida E. *Towards a Science of Translating*. New York, 1963.
55. Reiss K., Vermeer H. *Towards a General Theory of Translational Action*. London: Routledge, 1984.
56. Schiffrin D. *Discourse Markers*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987.
57. Semenoh O. *Kulturomovna osobystist molodi u proiektivni rozvytku na zasadakh infomediinoi hramotnosti. Ukrainski studii v yevropeiskomu konteksti*. 2024. № 8. C.257–269.
URL: http://obrii.org.ua/usec/storage/conference/zb_vol8_2024.pdf#page=258
58. Thomas J. *Meaning in Interaction: An Introduction to Pragmatics*. Longman, 1995.
59. Venuti L. *Strategies of Translation*. *Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge, 1998. C. 240–245.
60. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. London; New York: Routledge, 1995.